

Bruksela, 16 czerwca 2025 r.
(OR. en)

10300/25

**Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0162 (NLE)**

**AELE 53
CH 19
MI 400**

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	13 czerwca 2025 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2025) 309 final
Dotyczy:	Wniosek DECYZJA RADY w sprawie zawarcia szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 309 final.

Załącznik: COM(2025) 309 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.6.2025 r.
COM(2025) 309 final

2025/0162 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

**w sprawie zawarcia szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację,
pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską**

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Unia Europejska i Konfederacja Szwajcarska (zwana dalej również „Szwajcarią”) są ze sobą ściśle powiązane pod względem gospodarczym, historycznym, kulturowym, społecznym i politycznym. Unia jest największym partnerem handlowym Szwajcarii, zaś Szwajcaria jest czwartym co do wielkości partnerem handlowym Unii. W Szwajcarii mieszka ponad 1,5 mln obywateli Unii, a w Unii – blisko 450 000 obywateli Szwajcarii. Codziennie kilkaset tysięcy pracowników przygranicznych przekracza granicę między Unią a Szwajcarią w obu kierunkach.

Unia i Szwajcaria są związane wieloma umowami dwustronnymi. Dzięki umowom w sprawie swobodnego przepływu osób, transportu lądowego, transportu lotniczego, handlu produktami rolnymi i wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności Szwajcaria uczestniczy w rynku wewnętrznym Unii¹. Na mocy Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen Szwajcaria jest również państwem stowarzyszonym z Schengen. Podczas pandemii COVID-19 Unia i Szwajcaria zacieśniły współpracę w zakresie transgranicznych zagrożeń dla zdrowia. Szwajcaria jest również tradycyjnie silnym partnerem w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Kraj ten współpracował z Unią nad licznymi unijnymi programami finansowania koncentrującymi się w szczególności na badaniach naukowych, innowacjach i edukacji.

Mimo że UE i Szwajcaria utrzymują bliskie stosunki, współpracę utrudnia szereg długotrwałych problemów strukturalnych. Z myślą o rozwiązaniu tych problemów w latach 2014–2021 Unia i Szwajcaria prowadziły negocjacje w sprawie umowy o ramach instytucjonalnych. Umowa ta przewidywałaby też ramy zarządzania na potrzeby dodatkowych umów w obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, m.in. umów, co do których Rada już wydała upoważnienie do podjęcia rokowań, a zwłaszcza umowy w sprawie bezpieczeństwa żywności (2003 i 2008 r.) oraz umowy w sprawie energii elektrycznej (2006 r.). Ponadto miała też ustanowić ramy zarządzania na potrzeby umowy w sprawie zdrowia, do negocjowania której Rada upoważniła Komisję w 2008 r.

W listopadzie 2018 r. osiągnięto porozumienie na szczeblu technicznym w sprawie projektu umowy o ramach instytucjonalnych. Szwajcarska Rada Federalna odmówiła jednak poparcia tego projektu, w wyniku czego wstrzymano negocjacje w sprawie pozostałych umów, jako że zarówno Rada w swoich konkluzjach z 19 lutego 2019 r., jak i Parlament Europejski w swoim zaleceniu z 26 marca 2019 r. uzależniły zawarcie nowych umów dotyczących dostępu do rynku wewnętrznego lub zapewnienie lepszych warunków w ramach umów już obowiązujących od zawarcia umowy o ramach instytucjonalnych. Pomimo prób znalezienia innych rozwiązań 26 maja 2021 r. Szwajcarska Rada Federalna podjęła decyzję

¹ Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób, Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego, Umowa między Wspólnotą Europejską, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób, Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności, Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotycząca handlu produktami rolnymi, wszystkie podpisane w dniu 21 czerwca 1999 r. (Dz.U. L 114 z 30.4.2002, s. 1).

o jednostronnym zakończeniu negocjacji dotyczących umowy o ramach instytucjonalnych. Ta jednostronna decyzja Szwajcarii spowodowała tymczasowe wstrzymanie współpracy dwustronnej w dziedzinach badań, innowacji i edukacji.

Po załamaniu negocjacji w sprawie umowy o ramach instytucjonalnych Komisja Europejska i Szwajcaria rozpoczęły w marcu 2022 r. wstępne rozmowy o przyszłości wzajemnych stosunków UE-Szwajcaria. Rozmowy te doprowadziły do zawarcia wspólnego porozumienia, w którym zapisano polityczne zapatrywania obu stron na dalsze działania związane z przyszłymi negocjacjami oraz wskazano elementy i parametry szerokiego pakietu negocjacyjnego, jak również obszary kompromisu i rozwiązania w odniesieniu do najważniejszych kwestii instytucjonalnych i sektorowych.

Wspólne porozumienie zostało zatwierdzone przez Szwajcarską Radę Federalną i Komisję Europejską w listopadzie 2023 r. Obie strony zobowiązały się do wykorzystania go jako podstawy do ubiegania się o mandaty negocjacyjne i zapisały w nim ambitny zamiar zakończenia negocjacji w ciągu 2024 r.

W związku z tym 20 grudnia 2023 r. Komisja przyjęła zalecenie dotyczące decyzji Rady upoważniającej do podjęcia rokowań w sprawie szerokiego pakietu środków określonych i zdefiniowanych podczas wstępnych rozmów². Ogólnym celem tych negocjacji były modernizacja i wzmocnienie stosunków dwustronnych między Unią a Szwajcarią, zapewnienie uczciwej konkurencji między unijnymi i szwajcarskimi przedsiębiorstwami działającymi na rynku wewnętrznym oraz zabezpieczenie praw obywateli Unii w Szwajcarii, w tym zapobieganie dyskryminacji różnicującej obywateli poszczególnych państw członkowskich. Pozwoliłoby to obywatelom, przedsiębiorstwom i naukowcom po obu stronach w pełni korzystać z bliskości geograficznej, wspólnych wartości i powiązań gospodarczych między Unią a Szwajcarią. Równolegle Rada Federalna rozpoczęła odpowiednie prace przygotowawcze po stronie szwajcarskiej. Gdy zakończono odpowiednie procedury w Szwajcarii, 12 marca 2024 r. Rada przyjęła decyzję upoważniającą Komisję do rozpoczęcia negocjacji w sprawie szerokiego pakietu środków, wraz ze szczegółowymi wytycznymi negocjacyjnymi³.

18 marca 2024 r. przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen i ówczesna prezydent Konfederacji Szwajcarskiej Viola Amherd rozpoczęły negocjacje w sprawie wspomnianego szerokiego pakietu środków. Komisja prowadziła negocjacje w porozumieniu z Radą, w tym z Radą do Spraw Ogólnych, oraz z Grupą Roboczą ds. EFTA wyznaczoną przez Radę jako specjalny komitet do celów negocjacji ze Szwajcarią. Należycie uwzględniono rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 4 października 2023 r., a Komisja informowała w pełni Parlament Europejski zgodnie z art. 218 ust. 10 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

20 grudnia 2024 r., po dziewięciu miesiącach intensywnych negocjacji, przewodnicząca Ursula von der Leyen i prezydent Viola Amherd ogłosiły pomyślne zakończenie rozmów na temat wszystkich elementów pakietu. Szeroki pakiet obejmuje aktualizację pięciu umów, które obecnie zapewniają Szwajcarii dostęp do rynku wewnętrznego Unii; aktualizację mechanizmu rozstrzygania sporów w umowie w sprawie handlu produktami rolnymi, zgodnie

² COM(2023) 798 final z 20.12.2023.

³ Decyzja Rady (UE, Euratom) 2024/995 z dnia 12 marca 2024 r. upoważniająca do podjęcia negocjacji z Konfederacją Szwajcarską w sprawie przepisów instytucjonalnych na potrzeby umów między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczących rynku wewnętrznego, w sprawie umowy w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii oraz w sprawie umowy, która stanowi podstawę stałego wkładu finansowego Konfederacji Szwajcarskiej w spójność Unii (Dz.U. L, 2024/995, 26.3.2024).

z ustaloną praktyką w umowach handlowych zawieranych przez Unię i Szwajcarię z innymi partnerami; nowy protokół dotyczący bezpieczeństwa żywności, ustanawiający wspólny obszar bezpieczeństwa żywności obejmujący wszystkie wymiary łańcucha żywnościowego i zastępujący załączniki sanitarne i fitosanitarne do umowy w sprawie handlu produktami rolnymi; nową umowę w sprawie energii elektrycznej, która umożliwi Szwajcarii uczestnictwo w wewnętrznym rynku energii elektrycznej Unii; nową umowę w sprawie zdrowia, która umożliwi Szwajcarii udział w unijnych mechanizmach i organach zajmujących się poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowia, w szczególności w Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób oraz w systemie wczesnego ostrzegania i reagowania; nową umowę w sprawie stałego i sprawiedliwego wkładu finansowego Szwajcarii w spójność gospodarczą i społeczną w Unii, odzwierciedlającą poziom partnerstwa i współpracy między stronami oraz nową umowę, która umożliwi Szwajcarii uczestnictwo w szeregu programów Unii otwartych na stowarzyszenie z państwami trzecimi takich jak: program „Horyzont Europa”, program badawczo-szkoleniowy Euratomu, ITER/F4E (Fusion for Energy), program „Cyfrowa Europa”, program Erasmus+, a także Program UE dla zdrowia, którego celem jest uzupełnienie współpracy ustanowionej w umowie w sprawie zdrowia, którą strony wynegocjowały w ramach tego samego szerokiego pakietu. Oprócz elementów wymienionych powyżej pakiet zawiera również odrębny protokół w sprawie współpracy parlamentarnej.

Niniejszy wniosek dotyczy zawarcia następujących umów i protokołów w ramach szerokiego pakietu:

- a) Protokołu zmieniającego do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób;
- b) Protokołu instytucjonalnego do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób;
- c) Protokołu zmieniającego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
- d) Protokołu instytucjonalnego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
- e) Protokołu dotyczącego pomocy państwa do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
- f) Protokołu instytucjonalnego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób
- g) Protokołu zmieniającego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
- h) Protokołu dotyczącego pomocy państwa do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
- i) Protokołu zmieniającego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności;
- j) Protokołu instytucjonalnego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności;

- k) Protokołu zmieniającego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi;
- l) Protokołu do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi ustanawiającego wspólny obszar bezpieczeństwa żywności;
- m) Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie energii elektrycznej;
- n) Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia;
- o) Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej;
- p) Umowy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii;
- q) Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego;
- r) Protokołu między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie współpracy parlamentarnej.

Tym umowom i protokołom towarzyszy wspólna deklaracja Unii Europejskiej i Konfederacji Szwajcarskiej w sprawie ustanowienia dialogu na wysokim szczeblu na temat szerokiego pakietu umów dwustronnych oraz możliwości dalszego rozwoju stosunków dwustronnych między Unią Europejską a Szwajcarią, która to deklaracja powinna zostać zatwierdzona w imieniu Unii.

Umowa w sprawie warunków uczestnictwa Szwajcarii w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego przewiduje tymczasowe stosowanie tej umowy od dnia 1 stycznia 2026 r. lub od dnia 1 stycznia roku następującego po jej podpisaniu, w zależności od tego, czy podpisanie to nastąpi przed dniem 1 lipca 2026 r.

Chociaż umowa w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii stanowi integralną część szerszego pakietu wynegocjowanego między stronami w 2024 r., Komisja postanowiła przyspieszyć złożenie wniosku w sprawie jej podpisania, aby umożliwić rozpoczęcie tymczasowego stosowania umowy od 1 stycznia 2025 r. W tym celu Komisja przedstawiła odrębne wnioski⁴.

Proponowane podejście umożliwi wprowadzenie w życie ustaleń przejściowych, które Komisja przyznała Szwajcarii w trakcie negocjacji w sprawie szerokiego pakietu środków. Jednocześnie nie narusza ono podejścia do szerokiego pakietu środków ustalonego we wspólnym porozumieniu i potwierdzonego mandatem Rady.

Umowa w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii zawiera klauzulę wygaśnięcia, zgodnie z którą umowa przestanie być tymczasowo stosowana, jeżeli Szwajcaria nie zakończy swoich procedur niezbędnych do wejścia w życie całego pakietu do końca 2028 r. Wniosek Komisji dotyczący podpisania umowy w sprawie uczestnictwa Szwajcarii

⁴ COM(2025) 159 final oraz COM(2025) 160 final, 9.4.2025.

w programach Unii przewiduje zatem, że zostanie ona zawarta w ramach szerokiego pakietu umów, które były przedmiotem negocjacji prowadzonych w 2024 r.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Wprowadzenie przepisów instytucjonalnych zapewni bardziej spójne i jednolite stosowanie dorobku prawnego Unii w tych częściach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, lub w tych obszarach polityki, w których Szwajcaria zobowiązała się do dynamicznego dostosowania do zasady jednolitej interpretacji i jednolitego stosowania oraz do rozstrzygania sporów z uwzględnieniem roli Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w kwestiach związanych z prawem Unii. Podstawą, na jakiej opierają się poszczególne umowy, jest zasada niedyskryminacji obywateli Unii oraz równe warunki działania dla przedsiębiorstw unijnych i szwajcarskich.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Szeroki pakiet umów między UE a Szwajcarią jest w pełni zgodny z postanowieniami Traktatów i zachowuje integralność i autonomię porządku prawnego Unii. Promuje wartości, cele i interesy Unii, jak również zapewnia spójność, skuteczność i ciągłość jej polityki oraz działań.

Zmiany instytucjonalne i materialne w obowiązujących umowach, a także, w stosownych przypadkach, wprowadzenie zasad pomocy państwa oraz nowe umowy przyczynią się do osiągnięcia celów polityki Unii w następujących dziedzinach polityki:

- rynek wewnętrzny,
- konkurencja,
- zatrudnienie i sprawy społeczne,
- swobodny przepływ osób,
- transport,
- rolnictwo,
- bezpieczeństwo i jakość żywności,
- zwierzęta i produkty zwierzęce,
- rośliny i produkty roślinne,
- ochrona konsumentów,
- energia,
- zdrowie,
- handel.

Ponadto umowa dotycząca stowarzyszenia Szwajcarii z programami Unii oraz umowa w sprawie warunków uczestnictwa Szwajcarii w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego przyczynią się do realizacji celów polityki Unii w następujących dziedzinach polityki:

- kształcenie i szkolenie,
- badania naukowe i innowacje,
- gospodarka cyfrowa i społeczeństwo cyfrowe,
- zdrowie,

– przestrzeń kosmiczna.

Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej przyczyni się do osiągnięcia celów polityki Unii w odniesieniu do jej spójności gospodarczej i społecznej.

Poprzez zapewnienie, by Szwajcaria wносиła odpowiedni wkład finansowy na rzecz zarządzania agencjami i organami, w których uczestniczy, oraz na rzecz systemów informacyjnych, do których ma dostęp, chroni się interesy finansowe Unii.

Forum współpracy i dialogu między posłami do Parlamentu Europejskiego a Zgromadzeniem Federalnym Szwajcarii ustanowione specjalnym protokołem jest zgodne z praktyką w zakresie umów o stowarzyszeniu i partnerstwie strategicznym zawieranych przez Unię z państwami trzecimi.

Chociaż wdrożenie kilku umów lub protokołów objętych niniejszym wnioskiem opiera się na systemach technicznych i cyfrowych, wniosek nie wprowadza żadnych wymogów pociągających za sobą zmiany w odniesieniu do użytkowania lub architektury tych systemów. Wniosek nie ma wpływu na zasadę „domyślnej cyfrowości”.

2. PODSTAWA PRAWNA

Umowy i protokoły będące przedmiotem proponowanej decyzji są ze sobą nierozzerwalnie związane i stanowią spójną całość oraz określają strukturę wzmocnionego i kompleksowego partnerstwa w wielu dziedzinach objętych Traktatami, opartego na odpowiedniej równowadze praw i obowiązków. W związku z tym właściwą materialną podstawą prawną proponowanej decyzji Rady w sprawie zawarcia wyżej wymienionych umów i protokołów jest art. 217 TFUE.

W przypadku umów o stowarzyszeniu Rada może przyjąć decyzję w sprawie zawarcia umowy po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. Biorąc pod uwagę, że materialną podstawą prawną jest art. 217 TFUE, wymagana jest zgoda Parlamentu Europejskiego. W związku z tym proceduralną podstawą prawną decyzji w sprawie zawarcia umów i protokołów będących przedmiotem niniejszego wniosku jest art. 218 ust. 6 akapit drugi lit. a) pkt (i) TFUE w związku z art. 218 ust. 8 akapit drugi TFUE. Ponadto jako podstawę prawną należy dodać art. 218 ust. 7 TFUE, ponieważ Rada powinna upoważnić Komisję do zatwierdzenia w imieniu Unii pewnych zmian w umowach, które mają zostać przyjęte w drodze procedury uproszczonej lub przez organ ustanowiony umowami.

Podstawą prawną decyzji Rady, której dotyczy wniosek, jest zatem art. 217 TFUE w związku z art. 218 ust. 6 akapit drugi lit. a) pkt (i) TFUE, art. 218 ust. 7 i art. 218 ust. 8 akapit drugi TFUE.

Komisja uważa, że Unia posiada kompetencje we wszystkich dziedzinach objętych umowami i protokołami, które są przedmiotem niniejszego wniosku, w związku z czym umowy i protokoły powinny zostać zawarte wyłącznie przez Unię.

3. WPLYW NA BUDŻET

Umowa w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii będzie miała wpływ na budżet Unii, ponieważ przewiduje stowarzyszenie Szwajcarii z programem „Horyzont Europa”, programem badawczo-szkoleniowym Euratomu, działaniami Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej, programem „Cyfrowa Europa”, programem Erasmus+ i Programem UE dla

zdrowia. Umowa ta ustanawia sprawiedliwe i wyważone warunki dotyczące wkładu finansowego Szwajcarii w programy Unii, w których kraj ten będzie uczestniczyć, oraz przewiduje pokrycie kosztów administracyjnych zarządzania tymi programami. Umowa zawiera klauzulę o wzajemności mającą zapewnić, by podmioty prawne mające siedzibę w Unii miały, w miarę możliwości, dostęp do równoważnych szwajcarskich programów dotyczących badań naukowych i innowacji, na warunkach określonych w przepisach krajowych Szwajcarii.

W części I oceny skutków finansowych regulacji przedstawianej wraz z niniejszym wnioskiem określono orientacyjny wpływ umowy w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii na budżet.

W umowach dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, umowie w sprawie zdrowia i umowie w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego Szwajcaria zgodziła się na wnoszenie wkładów finansowych do budżetu Unii na zarządzanie agencjami i organami, w których uczestniczy, a także na systemy informatyczne, do których ma dostęp, z uwzględnieniem zakresu każdej umowy.

W większości przypadków zasady płatności określono w specjalnych załącznikach, które są skonstruowane według tego samego wzoru. Zestaw standardowych postanowień wspólnych dla przedmiotowych umów i protokołów wymaga, aby Szwajcaria wносиła roczny wkład finansowy należny w terminach określonych w wezwaniach do wpłaty środków wystawionych przez Komisję Europejską. Wkład ten będzie składał się z sumy wkładu operacyjnego i opłaty z tytułu uczestnictwa.

Jeżeli istnieją już inne mechanizmy finansowania agencji lub systemów informacyjnych, pozostają one w mocy.

Szczegółowe ustalenia dotyczące finansowania agencji i systemów informacyjnych opisano w sekcji opisującej szczegółowo postanowienia umów. Część II oceny skutków finansowych regulacji przedstawianej wraz z niniejszym wnioskiem ilustruje przyszły wpływ tych ustaleń na budżet oraz odnośne zasady dokonywania płatności.

4. ELEMENTY FAKULTATYWNE

• Wdrażanie przez organy ustanowione na mocy umów i protokołów

Pakiet umów tworzy spójną całość dzięki podobnym postanowieniom instytucjonalnym lub innym wzajemnym powiązaniom. Wszystkie umowy będące częścią szerokiego pakietu ustanawiają wspólne komitety składające się z przedstawicieli Unii i Szwajcarii, które w dużej mierze są zorganizowane według tego samego modelu. Wszystkie umowy dotyczące obszarów rynku wewnętrznego, umowa w sprawie handlu produktami rolnymi, umowa w sprawie zdrowia oraz umowa w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii umożliwiają tworzenie grup roboczych. Część umów przewiduje mechanizmy rozstrzygania sporów oparte na tym samym modelu, który umożliwia dochodzenie roszczeń z tytułu naruszenia przez jedną ze stron jej zobowiązań wynikających z umowy lub z więcej niż jednej umowy należącej do pakietu. Ponadto protokół w sprawie współpracy parlamentarnej ustanawia wspólną komisję parlamentarną składającą się z przedstawicieli Parlamentu Europejskiego i Zgromadzenia Federalnego Szwajcarii.

- **Wdrożenie i stosowanie umów i protokołów**

Zgodnie z art. 216 ust. 2 TFUE umowy zawarte przez Unię wiążą instytucje Unii i państwa członkowskie.

Należy upoważnić Komisję, zgodnie z art. 218 ust. 7 TFUE, do określenia stanowiska Unii w odniesieniu do niektórych decyzji technicznych, które mają zostać przyjęte w drodze procedury uproszczonej lub przez organ utworzony na mocy umów stanowiących część pakietu w celu zapewnienia skutecznego i efektywnego zarządzania umowami i protokołami oraz ich funkcjonowania. Takie upoważnienia dotyczą np. następujących rodzajów decyzji:

- definicji instrukcji postępowania ze szczególnie chronionymi informacjami jawnymi,
- tworzenia nowych grup roboczych na podstawie umów,
- włączania aktów prawnych Unii do umów w obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, oraz do umowy w sprawie zdrowia, z zastrzeżeniem wszelkich niezbędnych dostosowań technicznych,
- zmian niektórych załączników do umowy w sprawie handlu produktami rolnymi,
- zmian niektórych załączników do umowy w sprawie transportu lądowego innych niż te, do których stosuje się dynamiczne dostosowanie,
- przyjęcia rozwiązań w zakresie bezpośredniej wymiany informacji między Komisją Europejską a właściwymi organami Szwajcarii i właściwymi organami w obszarach, w których konieczne jest szybkie przekazywanie informacji.

Komisja powinna z wyprzedzeniem informować Radę o wszelkich przyszłych decyzjach tego rodzaju. Rada może zgłosić sprzeciw wobec tych proponowanych decyzji mniejszością blokującą Rady zgodnie z art. 16 ust. 4 TUE. W takim przypadku Komisja musi odrzucić proponowaną decyzję w imieniu Unii, bez uszczerbku dla możliwości późniejszego przedłożenia Radzie wniosku zgodnie z art. 218 ust. 9 TFUE.

Aby zagwarantować przestrzeganie zobowiązań wynikających z umów stanowiących część pakietu, w umowach i protokołach przewidziano solidne mechanizmy egzekwowania w formie mechanizmów rozstrzygania sporów w umowach w obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, w umowie w sprawie handlu produktami rolnymi, w umowie w sprawie zdrowia oraz w umowie w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii.

Większość umów i protokołów stanowiących część pakietu przewiduje możliwość wprowadzenia przez strony środków w celu ochrony ich interesów, takich jak środki wyrównawcze w przypadku niezastosowania się do decyzji sądu arbitrażowego lub środki ochronne, równoważące, kryzysowe i inne, w okolicznościach określonych w odpowiednich umowach i protokołach. Ważne jest, aby Unia była w pełni zdolna do zastosowania tych środków w sposób szybki i skuteczny. W tym celu wszelkie decyzje Unii o wprowadzeniu takich środków powinny być podejmowane przez Komisję zgodnie z warunkami określonymi w odpowiednich postanowieniach danych umów i protokołów.

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Skład szerokiego pakietu oraz charakter umów i protokołów

Na szeroki pakiet składają się umowy i protokoły o różnych celach i strukturach, które mają pewne elementy wspólne. Pakiet obejmuje w szczególności umowy i protokoły w obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, umowę w sprawie handlu produktami rolnymi, umowy o współpracy oraz protokoły w sprawie współpracy

parlamentarnej. Części z tych umów i protokołów towarzyszą wspólne deklaracje. Uzupełnieniem pakietu jest wspólna deklaracja w sprawie ustanowienia dialogu na wysokim szczeblu między Unią a Szwajcarią.

Umowy w obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem

W wyniku zmian instytucjonalnych cztery z pięciu *obowiązujących* umów zostaną uznane za umowy dotyczące obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, co ma w szczególności konsekwencje dla ich wzajemnych powiązań. Nowa umowa i nowy protokół również uzyskają taki status.

Obowiązujące umowy, które zostaną uznane za umowy dotyczące obszarów rynku wewnętrznego

- Umowa między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób (zwana dalej „umową w sprawie swobodnego przepływu osób”),
- Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego (zwana dalej „umową w sprawie transportu lotniczego”),
- Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób (zwana dalej „umową w sprawie transportu lądowego”),
- Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności (zwana dalej „umową w sprawie wzajemnego uznawania”).

Nowa umowa i protokół, które zostaną uznane za umowy dotyczące obszarów rynku wewnętrznego

- Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie energii elektrycznej (zwana dalej „umową w sprawie energii elektrycznej”),
- Protokół do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi ustanawiający wspólny obszar bezpieczeństwa żywności (zwany dalej „protokołem w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności”).

Umowa w sprawie handlu produktami rolnymi

- Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotycząca handlu produktami rolnymi (zwana dalej „umową w sprawie handlu produktami rolnymi”). Umowa ta nie będzie już uznawana za umowę dotyczącą obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem.

Umowy o współpracy

Kilka umów można uznać za umowy o współpracy, a zatem nie stanowią one umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem. Ich struktura i treść różnią się w zależności od ich celów. Są to następujące umowy:

- Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia (zwana dalej „umową w sprawie zdrowia”),
- Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic

gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej (zwana dalej „umową w sprawie spójności”),

- Umowa między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii (zwana dalej „umową w sprawie programów Unii”),
- Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (zwana dalej „umową w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego”).

Protokół w sprawie współpracy parlamentarnej

Protokół między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie współpracy parlamentarnej (zwany dalej „protokołem w sprawie współpracy parlamentarnej”) stanowi podstawę prawną i ustanawia mechanizmy współpracy politycznej między Parlamentem Europejskim a Zgromadzeniem Federalnym Szwajcarii.

Dialog na wysokim szczeblu

Wspólna deklaracja Unii Europejskiej i Konfederacji Szwajcarskiej w sprawie ustanowienia dialogu na wysokim szczeblu na temat szerokiego pakietu umów dwustronnych oraz możliwości dalszego rozwoju dwustronnych stosunków między Unią Europejską a Szwajcarią zapewni ramy dla dyskusji politycznych między komisarzem europejskim a członkiem Rady Federalnej Szwajcarii odpowiedzialnymi za stosunki UE-Szwajcaria. Dialogi na wysokim szczeblu są wspólnym narzędziem, z którego Unia korzysta, aby zapewnić impulsy do współpracy w danej dziedzinie z państwami trzecimi.

Umowy w obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem

Postanowienia instytucjonalne

Identyczne postanowienia instytucjonalne zostały zawarte we wszystkich umowach dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, z zastrzeżeniem technicznie uzasadnionych dostosowań w ramach nowych umów albo protokołów instytucjonalnych. W umowie w sprawie zdrowia stosuje się odpowiednio te same rozwiązania instytucjonalne. Postanowienia instytucjonalne obejmują następujące elementy:

- 1) *jednolita interpretacja i jednolite stosowanie*: obowiązek jednolitej interpretacji i jednolitego stosowania przedmiotowych umów w ramach rynku wewnętrznego oraz, w zakresie, w jakim zawierają one pojęcia prawa Unii – zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zarówno przed podpisaniem odpowiedniej umowy, jak i po jej podpisaniu;
- 2) *dynamiczne dostosowywanie*: obowiązek stron, z zastrzeżeniem ograniczonych wyjątków, włączenia do odpowiednich umów wszystkich aktów prawnych Unii wchodzących w zakres ich stosowania z uwagi na to, że – ze względu na monistyczny porządek prawny Szwajcarii – akty te stają się, w wyniku ich włączenia do umów, częścią szwajcarskiego porządku prawnego. W zamian Szwajcaria będzie uczestniczyć w procesie przygotowywania aktów, które mają zostać włączone do odpowiednich umów, na przykład biorąc udział w odpowiednich komitetach i grupach ekspertów – bez prawa głosu. Ze względów historycznych, w przypadku umów o wzajemnym uznawaniu oraz umów w sprawie transportu lądowego,

Szwajcaria zobowiązana jest przyjąć przepisy prawa krajowego zapewniające osiągnięcie celu danego aktu;

- 3) *rozstrzyganie sporów*: skuteczny mechanizm rozstrzygania sporów w oparciu o arbitraż przez osobę trzecią; sąd arbitrażowy jest zobowiązany zwracać się z pytaniami dotyczącymi postanowień umów zawierających pojęcia prawa Unii do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, którego opinie są prawnie wiążące dla sądu arbitrażowego;
- 4) *wzajemne połączenia między umowami*: możliwość wprowadzania przez strony proporcjonalnych i skutecznych środków wyrównawczych w ramach procedury rozstrzygania sporów, w przypadku gdy jedna ze stron uważa, że druga strona nie zastosowała się do decyzji sądu arbitrażowego; takie środki wyrównawcze mogą zostać wprowadzone albo w danej umowie, albo w jakiegokolwiek innej umowie związanej z rynkiem wewnętrznym, w tym w postaci częściowego lub całkowitego zawieszenia takiej umowy lub takich umów.

Postanowienia dotyczące pomocy państwa

Ponadto w umowach, w których należy zapewnić równe warunki konkurencji na rynku wewnętrznym, w szczególności w umowach w sprawie transportu lotniczego, transportu lądowego i energii elektrycznej, zawarto postanowienia materialne i proceduralne, w tym mechanizmy nadzoru i egzekwowania, równoważne z przepisami stosowanymi w Unii. Takie zasady pomocy państwa są określone w głównej części umowy, jak ma to miejsce w przypadku umowy w sprawie energii elektrycznej, albo w specjalnych protokołach, jak ma to miejsce w przypadku umów w sprawie transportu lotniczego i lądowego. W obu przypadkach ogólne i sektorowe zasady pomocy państwa, które uzupełniają wyżej wymienione ramy, są określone w specjalnych załącznikach.

Uczestnictwo w agencjach i systemach informacyjnych

Szwajcaria uzyska dodatkowy dostęp do agencji lub systemów informacyjnych na mocy następujących umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem: umowa w sprawie swobodnego przepływu osób, umowa w sprawie wzajemnego uznawania, protokół w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności oraz umowa w sprawie energii elektrycznej. Szwajcaria uzyska również dodatkowy dostęp do agencji i systemów informacyjnych na mocy umowy w sprawie zdrowia.

Wyżej wymienione standardowe postanowienia będą miały zastosowanie do mechanizmów finansowania związanych z dodatkowym dostępem do agencji i systemów informacyjnych, który Szwajcaria uzyska dzięki szerokiemu pakietowi. Co do zasady te standardowe postanowienia powinny mieć zastosowanie do uzgodnień dotyczących finansowania związanych z przyszłym dostępem do agencji, organów, systemów informacyjnych i innych działań, które Szwajcaria może uzyskać na mocy umów stanowiących część pakietu lub na podstawie umów, które Unia i Szwajcaria mogą zawrzeć w przyszłości.

Wkład operacyjny, który będzie częścią rocznego wkładu finansowego Szwajcarii, będzie opierać się na kluczu do ustalenia wkładu określonym jako stosunek produktu krajowego brutto (PKB) Szwajcarii w cenach rynkowych do PKB Unii w cenach rynkowych⁵. Klucz do ustalenia wkładu

⁵ Za odpowiednie wartości PKB, które mają być stosowane, uznaje się ostatnie dane dostępne na dzień 1 stycznia roku, w którym dokonywana jest roczna płatność, zgodnie z ustaleniami Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej (EUROSTAT), z należytych uwzględnieniem Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie współpracy w dziedzinie statystyki (Dz.U. L 90 z 28.3.2006, s. 2).

do odpowiedniego budżetu Unii na dany rok będzie stosowany według odpowiednich linii w budżecie Unii w danym roku, z zastrzeżeniem, w stosownych przypadkach, dostosowań uwzględniających zakres umowy. Wkład operacyjny na systemy informacyjne i inne działania oblicza się poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu do odpowiedniego budżetu na dany rok, jak określono w dokumentach wykonawczych do budżetu, takich jak programy prac lub umowy. Roczna opłata z tytułu uczestnictwa wyniesie 4 % wkładu operacyjnego.

Wszystkie kwoty referencyjne opierają się na środkach na zobowiązania.

Umowy, które przyznają Szwajcarii dostęp do agencji, obejmują również dodatek dotyczący praw, przywilejów i immunitetów tych agencji i ich personelu, który jest zgodny ze standardowym wzorem i odzwierciedla postanowienia protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej.

Umowa w sprawie swobodnego przepływu osób

Zaktualizowana umowa w sprawie swobodnego przepływu osób będzie przewidywać dynamiczne dostosowywanie się Szwajcarii do obowiązujących i przyszłych aktów prawnych Unii w dziedzinie swobodnego przepływu osób i delegowania pracowników.

Protokół zmieniający do umowy w sprawie swobodnego przepływu osób wprowadza zmiany do struktury tej umowy. W wersji obowiązującej umowa zawiera znaczną liczbę istotnych postanowień w załączniku I. Załącznik ten zostaje zastąpiony wykazem aktów prawnych Unii, do których Szwajcaria będzie się dynamicznie dostosowywać i które w dużej mierze obejmą treść zastępowanych postanowień.

Zastąpienie postanowień materialnych umowy włączeniem odpowiedniego dorobku prawnego Unii będzie wiązało się z wprowadzeniem szeregu wyjątków od dynamicznego dostosowania w następujących obszarach: termin uprzedniego powiadomienia i kontrole, gwarancje finansowe i sankcje nakładane na usługodawców, dowód prowadzenia działalności na własny rachunek, nabycie prawa stałego pobytu, zakup nieruchomości, dowody tożsamości, wydalenia oraz niektóre kwestie prawa kantonowego dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Niektóre z tych wyjątków zostały już uwzględnione w obowiązującej umowie. Obowiązujące postanowienie dotyczące praw studentów zostanie zmienione, tak aby wyeliminować możliwość dyskryminowania studentów drugiej strony w zakresie czesnego, a także w zakresie powiązanych mechanizmów wsparcia publicznego, na uniwersytetach finansowanych głównie ze środków publicznych. Zagwarantowany zostanie obecny poziom dostępu studentów z Unii do takich uniwersytetów w Szwajcarii.

Ponadto klauzula o nieobniżaniu poziomu ochrony stanowi, że Szwajcaria nie będzie zobowiązana do włączenia nowego dorobku prawnego dotyczącego delegowania pracowników, jeżeli jego skutkiem byłoby znaczące osłabienie lub obniżenie poziomu ochrony pracowników delegowanych w odniesieniu do warunków zatrudnienia.

Strony zobowiązują się za pośrednictwem protokołu do zaktualizowanej umowy do stosowania unijnych i szwajcarskich przepisów dotyczących udzielania zezwoleń na pobyt długoterminowy w sposób niedyskryminacyjny, w szczególności w odniesieniu do minimalnego okresu wcześniejszego pobytu wynoszącego pięć lat.

Obowiązująca klauzula ochronna zostanie dostosowana do protokołu instytucjonalnego i uzgodniona z tym protokołem. Może ona zostać uruchomiona w przypadku poważnych trudności gospodarczych lub społecznych spowodowanych stosowaniem umowy. Jeżeli strony nie są w stanie uzgodnić odpowiedniego rozwiązania w celu zaradzenia zaistniałej

sytuacji, strona powołująca się na poważne trudności gospodarcze może skierować sprawę do sądu arbitrażowego. Taka strona będzie mogła zastosować środki ochronne tylko wtedy, gdy sąd arbitrażowy uzna, że ich zastosowanie jest uzasadnione w danej sytuacji.

Do umowy załączono kilka wspólnych deklaracji, które precyzują wspólne rozumienie przez strony postanowień dotyczących m.in. zapobiegania i przeciwdziałania nadużyciom praw wynikających z dorobku prawnego w zakresie swobodnego przepływu osób, procedur powiadamiania w kontekście podejmowania zatrudnienia czy też skutecznych systemów kontroli, w tym systemu dwutorowego egzekwowania przepisów w Szwajcarii.

Na mocy umowy Szwajcaria będzie miała dostęp do następujących systemów informacyjnych i będzie wносить wkład finansowy zgodnie ze standardowymi warunkami finansowymi:

- europejska sieć służb zatrudnienia (EURES) ustanowiona rozporządzeniem (UE) 2016/589⁶,
- system elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI) ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 883/2004 i rozporządzeniem (WE) nr 987/2009⁷,
- moduły systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI) ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr 1024/2012⁸ dotyczące delegowania pracowników, usług, kwalifikacji zawodowych, europejskiej legitymacji zawodowej, zawodów regulowanych i jednolitego portalu cyfrowego.

Uczestnictwo w platformie EURES będzie sprzyjać mobilności pracowników, ułatwi wymianę ofert zatrudnienia i profili osób poszukujących pracy oraz zapewni wysokiej jakości dopasowywanie ofert zatrudnienia i osób poszukujących pracy w różnych językach i kontekstach krajowych, w tym poprzez wykorzystanie europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO).

Obowiązujące uzgodnienia finansowe nadal będą miały zastosowanie do wkładu finansowego Szwajcarii na rzecz systemu wzajemnej informacji o ochronie socjalnej (MISSOC), do którego Szwajcaria ma już dostęp.

Umowa w sprawie transportu lotniczego

Zaktualizowana umowa w sprawie transportu lotniczego będzie przewidywać dynamiczne dostosowywanie się Szwajcarii do obowiązujących i przyszłych aktów prawnych Unii w dziedzinie transportu lotniczego.

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/589 z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie europejskiej sieci służb zatrudnienia (EURES), dostępu pracowników do usług w zakresie mobilności i dalszej integracji rynków pracy oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 492/2011 i (UE) nr 1296/2013 (Dz.U. L 107 z 22.4.2016, s. 1).

⁷ Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1) oraz Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 284 z 30.10.2009, s. 1).

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1024/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym i uchylające decyzję Komisji 2008/49/WE (Dz.U. L 316 z 14.11.2012, s. 1).

Protokół zmieniający do umowy w sprawie transportu lotniczego nie zmienia celów umowy i wprowadza jedynie ograniczone zmiany do jej tekstu głównego i załącznika. Najistotniejszą zmianą jest wzajemna wymiana praw do kabotażu (umożliwiających odpowiednim liniom lotniczym wykonywanie lotów między dwoma punktami na terytorium państwa członkowskiego lub Szwajcarii) między stronami.

Nie przewiduje się dodatkowego dostępu do systemów informacyjnych. Obowiązujące warunki finansowe dotyczące uczestnictwa Szwajcarii w Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA) ustanowionej rozporządzeniem (UE) 2018/1139⁹ nadal będą mieć zastosowanie. Obowiązujące ustalenia dotyczące praw, przywilejów i immunitetów EASA i jej personelu zostaną zastąpione wyżej wymienionym modelem.

Do umowy dołączono protokół w sprawie pomocy państwa, któremu towarzyszyć będzie wspólna deklaracja.

Umowa w sprawie transportu lądowego

Zgodnie ze zaktualizowaną umową w sprawie transportu lądowego, tak jak w jej pierwotnej wersji, Szwajcaria będzie zobowiązana do przyjęcia przepisów prawa krajowego zapewniających osiągnięcie celu przewidzianego w aktach prawnych Unii wymienionych w załączniku do umowy.

W zaktualizowanej umowie zostanie doprecyzowane, że przedsiębiorstwa kolejowe mogą wykonywać międzynarodowe kolejowe przewozy pasażerskie między Unią a Szwajcarią, w tym międzynarodowe przewozy kabotażowe, na własną odpowiedzialność. Protokół zmieniający włączy do umowy odpowiednie przepisy prawa Unii gwarantujące prawo do wykonywania międzynarodowych kolejowych przewozów towarowych w Unii i Szwajcarii.

Szwajcaria skorzysta z pewnych wyjątków. Na przykład będzie mogła przyznawać pierwszeństwo przewozom kolejowym wchodzącym w skład szwajcarskiego rozkładu jazdy w takcie. Z drugiej strony Unia lub jej państwa członkowskie mogą przyznawać na swoich terytoriach pierwszeństwo przedsiębiorstwom unijnym wykonującym międzynarodowe kolejowe przewozy pasażerskie względem międzynarodowej kolejowej usługi pasażerskiej Szwajcarii, która wykonuje część przewozów międzynarodowych zgodnie ze szwajcarskim rozkładem jazdy w takcie. Szwajcaria będzie mieć również prawo do przyjęcia instrumentów zarządzania zdolnością przepustową przewidujących minimalną liczbę tras pociągów na godzinę dla określonych rodzajów ruchu, w tym towarowego, regionalnego i dalekobieżnego ruchu pasażerskiego, które mogą również służyć celom międzynarodowym. Będzie mieć również możliwość zobowiązania przedsiębiorstw transportu pasażerskiego do uczestnictwa w szwajcarskim systemie sprzedaży biletów i integracji taryfowej, przy jednoczesnym zagwarantowaniu przedsiębiorstwom swobody ustalania taryf. Właściwe organy szwajcarskie będą również mogły udzielać bezpośrednio zamówień publicznych na usługi w transporcie kolejowym, z zastrzeżeniem szczegółowych warunków gwarantujących, że nie wpłynie to na rynek wewnętrzny Unii na jej terytorium.

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1139 z dnia 4 lipca 2018 r. w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie lotnictwa cywilnego i utworzenia Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2111/2005, (WE) nr 1008/2008, (UE) nr 996/2010, (UE) nr 376/2014 i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/30/UE i 2014/53/UE, a także uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 552/2004 i (WE) nr 216/2008 i rozporządzenie Rady (EWG) nr 3922/91 (Dz.U. L 212 z 22.8.2018, s. 1).

Obowiązujący szwajcarski system opłat za użytkowanie infrastruktury przez pojazdy ciężarowe, mimo że jest objęty wyjątkiem od zasady dynamicznego dostosowania, zostanie zbliżony do unijnego systemu opłat.

Szwajcaria współpracuje jako państwo trzecie z Agencją Kolejową Unii Europejskiej ustanowioną rozporządzeniem (UE) 2016/796¹⁰. Agencja uzgodni z właściwymi organami Szwajcarii szczegóły dotyczące charakteru i zakresu uczestnictwa tych organów w pracach Agencji, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami Unii oraz po zatwierdzeniu tych uzgodnień przez Zarząd Agencji.

Nie przewiduje się dodatkowego dostępu do systemów informacyjnych. Obowiązujące warunki finansowe będą nadal mieć zastosowanie do dostępu Szwajcarii do systemu Tachonet, ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr 165/2014 i rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/68¹¹.

Do umowy dołączono protokół w sprawie pomocy państwa, któremu towarzyszyć będzie wspólna deklaracja. Protokołowi zmieniającemu również będzie towarzyszyć wspólna deklaracja.

Umowa w sprawie wzajemnego uznawania

Zgodnie ze zaktualizowaną umową o wzajemnym uznawaniu Szwajcaria będzie zobowiązana do przyjęcia przepisów prawa krajowego zapewniających osiągnięcie celu przewidzianego w aktach prawnych Unii wymienionych w załączniku do umowy. Jeżeli zakres umowy zostanie rozszerzony w przyszłości, dodatkowe obszary również będą podlegać temu samemu obowiązkowi.

Protokół zmieniający do umowy o wzajemnym uznawaniu wprowadza jedynie ograniczone zmiany do głównego tekstu umowy i załącznika do niej, aby lepiej określić cel i zakres umowy, mające zastosowanie procedury oraz rolę organów stron i podmiotów gospodarczych, a także współpracę między stronami.

We wszystkich obszarach objętych załącznikiem 1 do umowy Szwajcaria będzie zobowiązana do przyjęcia przepisów zapewniających osiągnięcie celu przewidzianego w aktach prawnych będących dorobkiem Unii wymienionych w tym załączniku. Odpowiednie przepisy prawa Szwajcarii nie będą już wymienione w załączniku. Jedyne wyjątek od tej zasady dotyczy

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/796 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie Agencji Kolejowej Unii Europejskiej i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 881/2004 (Dz.U. L 138 z 26.5.2016, s. 1).

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 165/2014 z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie tachografów stosowanych w transporcie drogowym i uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego (Dz.U. L 60 z 28.2.2014, s. 1) oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/68 z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie wspólnych procedur i specyfikacji koniecznych do wzajemnego połączenia elektronicznych rejestrów kart kierowcy (Dz.U. L 15 z 22.1.2016, s. 51) zmienione rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/1503 z dnia 25 sierpnia 2017 r. (Dz.U. L 221 z 26.8.2017, s. 10).

rozdziału 11 załącznika 1, w którym nadal będą wymienione przepisy prawa Szwajcarii. Wynika to z uzgodnienia wyjątku w odniesieniu do dyrektywy 2007/45/WE¹².

W niektórych dziedzinach uczestnictwo Szwajcarii w kształtowaniu decyzji będzie ograniczone. Co do zasady nie będzie mieć ona dostępu do odpowiednich grup ekspertów i komitetów procedury komitetowej zajmujących się produktami leczniczymi. Nie będzie mieć również dostępu do Europejskiej Agencji Leków. W dziedzinie wyrobów medycznych rola Szwajcarii w komitetach i grupach ekspertów będzie ograniczona do roli obserwatora.

Na mocy zaktualizowanej umowy Szwajcaria będzie mieć dostęp do systemu informacyjnego EudraGMDP dotyczącego wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi ustanowionego dyrektywą 2004/27/WE¹³ i będzie wносить wkład finansowy na jego rzecz.

Umowa w sprawie energii elektrycznej

Umowa w sprawie energii elektrycznej będzie przewidywać dynamiczne dostosowywanie się Szwajcarii do obowiązujących i przyszłych aktów prawnych Unii w dziedzinie energii elektrycznej.

Celem umowy w sprawie energii elektrycznej jest umożliwienie Szwajcarii dostępu do wewnętrznego rynku energii elektrycznej Unii. Ma ona na celu m.in. wspieranie transgranicznego handlu energią elektryczną, zagwarantowanie integralności i przejrzystości rynku energii elektrycznej, a także równego traktowania wszystkich uczestników rynku, zapewnienie stabilności sieci elektroenergetycznych i bezpieczeństwa dostaw, a także promowanie energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych. Umowa określa zasady i pojęcia mające zastosowanie do wewnętrznych rynków energii elektrycznej, a także role i obowiązki podmiotów, takich jak operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych. Przewidziano w niej również przepisy przejściowe dla istniejących długoterminowych rezerwacji zdolności przesyłowych na połączeniach międzysystemowych na granicach Szwajcarii, które nie są zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym.

W odniesieniu do ochrony środowiska w sektorze energii elektrycznej Szwajcaria jest zobowiązana przyjąć lub utrzymać przepisy prawa szwajcarskiego ustanawiające wymogi zapewniające co najmniej taki sam poziom ochrony jak poziom określony w odpowiednim wspólnotowym dorobku prawnym. Takie przepisy nie mogą być wykorzystywane jako podstawa do ograniczania swobodnego dostępu do rynku szwajcarskiego dla towarów i usług pochodzących z Unii, które spełniają wymogi określone w odpowiednim wspólnotowym dorobku prawnym. Przewiduje się wyjątek od obowiązku dynamicznego dostosowywania, który pozwala Szwajcarii wprowadzić niezbędne, proporcjonalne środki nieprowadzące do zakłóceń w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, w szczególności poprzez ustanowienie i utrzymanie rezerw energii elektrycznej w zakresie, w jakim są one zgodne z umową.

¹² Dyrektywa 2007/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 września 2007 r. ustanawiająca zasady dotyczące nominalnych ilości produktów w opakowaniach jednostkowych, uchylająca dyrektywy Rady 75/106/EWG i 80/232/EWG oraz zmieniająca dyrektywę Rady 76/211/EWG (Dz.U. L 247 z 21.9.2007, s. 17).

¹³ Dyrektywa 2004/27/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. zmieniająca dyrektywę 2001/83/WE w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz.U. L 136 z 30.4.2004, s. 34).

Na mocy umowy Szwajcaria będzie mogła uczestniczyć w finansowaniu i będzie musiała wносить wkład w finansowanie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER), ustanowionej rozporządzeniem (UE) 2019/942¹⁴. Umowa zawiera standardowy dodatek dotyczący praw, przywilejów i immunitetów ACER i jej personelu. Szwajcaria będzie mieć również dostęp do unijnej bazy danych ustanowionej dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych i będzie wносить na jej rzecz wkład finansowy, zgodnie ze standardowymi warunkami finansowania¹⁵.

Umowa zawiera postanowienia dotyczące pomocy państwa i będzie jej towarzyszyć wspólna deklaracja.

Protokół w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności

Protokół w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności zapewni dynamiczne dostosowywanie się Szwajcarii i jednocześnie stosowanie przez Szwajcarię całego dorobku prawnego Unii związanego z łańcuchem żywnościowym.

Aktualne załączniki dotyczące środków sanitarnych i fitosanitarnych do obowiązującej umowy w sprawie handlu produktami rolnymi zostaną usunięte z umowy w sprawie handlu produktami rolnymi, a ich przedmiot zostanie uregulowany w protokole w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności. To właśnie na podstawie tych załączników umowa w sprawie handlu produktami rolnymi w swojej aktualnej formie jest klasyfikowana jako umowa dotycząca obszaru rynku wewnętrznego, którego Szwajcaria jest uczestnikiem.

Protokół w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności, który uzupełnia umowę w sprawie handlu produktami rolnymi, pozostanie z nią powiązany w taki sposób, że w przypadku zakończenia obowiązywania umowy lub protokołu drugie z nich automatycznie przestanie obowiązywać.

Protokół ustanawia wspólny obszar bezpieczeństwa żywności obejmujący wszystkie wymiary łańcucha żywnościowego. Jego celem jest m.in. zwiększenie bezpieczeństwa żywności i pasz, zapewnienie wysokiego poziomu zdrowia ludzi, zwierząt i roślin, zwalczanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe oraz poprawa ochrony zwierząt i promowanie wysokich standardów w zakresie dobrostanu zwierząt.

Oprócz dynamicznego dostosowywania w odniesieniu do wszystkich aktów prawnych w dorobku prawnym Unii dotyczących całego łańcucha żywnościowego, protokół w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności nakłada na Szwajcarię obowiązek tymczasowego stosowania wszelkich aktów o charakterze nieustawodawczym opartych na mającym zastosowanie prawie wtórnym od dnia rozpoczęcia ich stosowania w Unii do dnia decyzji Wspólnego Komitetu dotyczącej ich włączenia, aby zagwarantować ich jednocześnie stosowanie w całym wspólnym obszarze bezpieczeństwa żywności.

Wyjątki od obowiązku dynamicznego dostosowywania umożliwią Szwajcarii, pod pewnymi warunkami, utrzymanie przepisów prawa krajowego dotyczących organizmów zmodyfikowanych genetycznie i dobrostanu zwierząt. Ponadto Szwajcaria będzie mogła nadal

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 22).

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

stosować swoje środki dotyczące przywozu wołowiny i cielęciny pochodzącej z bydła, któremu mogły być podawane hormonalne stymulatory wzrostu, z zastrzeżeniem, że wprowadzanie takiego mięsa do obrotu w Unii pozostaje zakazane.

W przypadku gdy strona nie zastosuje się do decyzji sądu arbitrażowego, dopuszcza się wprowadzenie środków wyrównawczych na mocy protokołu w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności lub jakiejkolwiek umowy dotyczącej obszaru rynku wewnętrznego, którego Szwajcaria jest uczestnikiem, lub umowy w sprawie handlu produktami rolnymi.

Aby umożliwić Szwajcarii przygotowanie zmiany obecnego systemu opartego na równoważności na system oparty na zasadzie, zgodnie z którą dorobek prawny Unii stosuje się jednocześnie na terytorium Szwajcarii, protokół w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności przewiduje, że aktualne załączniki dotyczące środków sanitarnych i fitosanitarnych do umowy w sprawie handlu produktami rolnymi będą nadal wywoływać skutki prawne przez okres przejściowy wynoszący maksymalnie 24 miesiące. Po upływie tego terminu wszystkie postanowienia protokołu w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności zaczną w pełni obowiązywać.

Protokół przewiduje dostęp Szwajcarii do Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 178/2002¹⁶ i zawiera standardowy dodatek dotyczący praw, przywilejów i immunitetów EFSA i jego personelu. Protokół przewiduje również wkład finansowy Szwajcarii zgodnie z wyżej wymienionymi standardowymi warunkami finansowania EFSA, a także następujące systemy informacyjne:

- portal EUROPHYT ustanowiony dyrektywą Komisji 94/3/WE¹⁷,
- system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (RASFF) ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 178/2002¹⁸,
- platformę na potrzeby certyfikacji sanitarnej i fitosanitarnej (TRACES) ustanowioną rozporządzeniem (UE) 2017/625¹⁹, oraz
- system informacji o chorobach zwierzęcych (ADIS) ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2020/2002²⁰.

¹⁶ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1).

¹⁷ Dyrektywa Komisji 94/3/WE z dnia 21 stycznia 1994 r. ustanawiająca procedurę powiadamiania o przejęciu przesyłki lub organizmu szkodliwego z państw trzecich i przedstawiających bezpośrednie zagrożenie fitosanitarne (Dz.U. L 32 z 5.2.1994, s. 37).

¹⁸ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1).

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (Dz.U. L 95 z 7.4.2017, s. 1).

Umowa w sprawie handlu produktami rolnymi

Po wejściu w życie zmian do umowy w sprawie handlu produktami rolnymi wprowadzonych określonym protokołem zmieniającym umowa w sprawie handlu produktami rolnymi nie będzie już uznawana za umowę dotyczącą obszaru rynku wewnętrznego, którego Szwajcaria jest uczestnikiem.

Po usunięciu załączników dotyczących środków sanitarnych i fitosanitarnych do umowy w sprawie handlu produktami rolnymi zakres zmienionej umowy, w tym jej pozostałych załączników, będzie ograniczony do aspektów handlowych. W związku z tym pojęcia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania dorobku prawnego Unii, rola Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dynamiczne dostosowywanie i zasady pomocy państwa nie mają tu zastosowania. Ramy instytucjonalne przewidziane w tej umowie różnią się zatem od ram określonych w protokole w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności.

Protokół zmieniający zaktualizuje mechanizm rozstrzygania sporów zgodnie z ustaloną praktyką obowiązującą w umowach handlowych między Unią i Szwajcarią. Mająca zastosowanie procedura rozstrzygania sporów będzie oparta na procedurze przewidzianej w umowach dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem. Umowa ta zawiera również szereg postanowień dotyczących sądu arbitrażowego wspólnych ze wspomnianymi umowami. Nie przewiduje się żadnej roli Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w rozstrzyganiu sporów. Środki wyrównawcze w przypadku niezastosowania się przez stronę do decyzji sądu arbitrażowego mogą zostać podjęte albo w ramach umowy w sprawie handlu produktami rolnymi, albo protokołu w sprawie wspólnego obszaru bezpieczeństwa żywności, ale nie w ramach innych umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem.

Umowy o współpracy w zakresie zdrowia, spójności, programów unijnych i przestrzeni kosmicznej

Umowa w sprawie zdrowia

Umowa w sprawie zdrowia ma na celu wzmocnienie współpracy UE-Szwajcaria w zakresie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia poprzez włączenie Szwajcarii do odpowiednich mechanizmów i organów.

Umowa w sprawie zdrowia nie jest umową w obszarze rynku wewnętrznego, którego Szwajcaria jest uczestnikiem. Stosuje się w niej jednak *odpowiednio* wyżej wymienione identyczne postanowienia instytucjonalne i zawiera ona obowiązek dynamicznego dostosowania do odpowiedniego dorobku prawnego Unii.

Umowa ta zawiera również szereg postanowień dotyczących sądu arbitrażowego, w tym roli Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wspólnych z umowami dotyczącymi obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem. W przypadku sporów dopuszcza się wprowadzenie środków wyrównawczych mających na celu usunięcie potencjalnego

²⁰

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/2002 z dnia 7 grudnia 2020 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do powiadamiania unijnego i sprawozdawczości unijnej w zakresie chorób umieszczonych w wykazie, formatów i procedur dotyczących przedkładania unijnych programów nadzoru i programów likwidacji choroby i sprawozdawczości w ich zakresie oraz wnioskowania o uznanie statusu obszaru wolnego od choroby, a także komputerowego systemu informacyjnego (Dz.U. L 412 z 8.12.2020, s. 1).

zakłócenia równowagi w ramach umowy w sprawie zdrowia lub komponentu zdrowotnego (Programu UE dla zdrowia) umowy w sprawie programów Unii.

Umowa przewiduje dostęp Szwajcarii do Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 851/2004²¹ i wkład finansowy Szwajcarii na jego rzecz zgodnie ze standardowymi warunkami finansowymi. Zawiera ona standardowy dodatek dotyczący praw, immunitetów i przywilejów ECDC i jego personelu.

W przypadku systemu wczesnego ostrzegania i reagowania (EWRS), ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2022/2371²², wkład finansowy Szwajcarii na mocy obowiązujących wieloletnich ram finansowych (WRF) będzie częścią wkładu Szwajcarii w finansowanie ECDC, z jednej strony, oraz Programu UE dla zdrowia, z drugiej strony. Jeżeli na mocy następnych WRF EWRS będzie finansowany z różnych źródeł, wyżej wymienione zasady będą miały zastosowanie do wkładu Szwajcarii w EWRS.

Umowa w sprawie spójności

Umowa w sprawie spójności nie jest umową w obszarze rynku wewnętrznego, którego Szwajcaria jest uczestnikiem.

Ustanawia ona podstawę regularnego wkładu finansowego Szwajcarii w zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii, który to wkład stanowi uzupełnienie środków Unii i państw członkowskich w obszarze spójności.

Umowa określa parametry i zasady ustalania wkładu finansowego Szwajcarii. Okresy składkowe zostaną określone zgodnie z mającymi zastosowanie wieloletnimi ramami finansowymi Unii. Przewiduje się, że pierwszy okres składkowy będzie trwał od dnia 1 stycznia 2030 r. do dnia 31 grudnia 2036 r. Zostanie on uzupełniony jednorazowym dodatkowym zobowiązaniem finansowym obejmującym okres od końca 2024 r. do końca 2029 r.

Na początku każdego okresu składkowego strony będą musiały zawrzeć protokół ustaleń opisujący obszary tematyczne, w których wkład finansowy Szwajcarii może być wykorzystany w tym okresie, np.: rozwój społeczny sprzyjający włączeniu społecznemu, zrównoważony rozwój gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, transformacja ekologiczna, demokracja i uczestnictwo lub migracja.

W protokole ustaleń należy również wskazać wysokość wkładu finansowego ustaloną na podstawie zasad określonych w umowie. Wkład finansowy Szwajcarii nie zostanie przeniesiony do budżetu Unii.

Protokół ustaleń będzie stanowić podstawę do zawarcia umów wykonawczych dotyczących poszczególnych krajów między Szwajcarią a państwami członkowskimi będącymi beneficjentami. Umowy te będą określać przydział środków dla poszczególnych krajów, a także ich podział między obszary tematyczne, środki wsparcia, struktury zarządzania

²¹ Rozporządzenie (WE) nr 851/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiające Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (Dz.U. L 142 z 30.4.2004).

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylenia decyzji nr 1082/2013/UE (Dz.U. L 314 z 6.12.2022, s. 26).

i kontroli oraz obowiązujące warunki, a także właściwe organy w danym państwie członkowskim.

Mechanizm rozstrzygania sporów przewidziany w umowie zawiera elementy wspólne, ale także różnice w porównaniu z mechanizmem zawartym w umowach dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem. W szczególności zawiera szereg postanowień dotyczących sądu arbitrażowego wspólnych ze wspomnianymi. Nie przewiduje on jednak roli Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W przypadku sporów dopuszcza się wprowadzenie środków wyrównawczych mających na celu usunięcie potencjalnego zakłócenia równowagi w ramach umowy w sprawie spójności, albo którejkolwiek z umów wymienionych w umowie w sprawie spójności.

Umowa w sprawie programów Unii

Umowa w sprawie programów Unii ustanawia ramy prawne uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii. Umowa określa warunki obliczania wkładów finansowych na rzecz poszczególnych programów i ich kosztów administracyjnych oraz gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych. Umowa określa warunki dotyczące mobilności osób uczestniczących w realizacji tych programów Unii. Umowa zawiera także postanowienia dotyczące zawieszenia uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii oraz warunki wypowiedzenia umowy.

Umowa przewiduje tymczasowe stosowanie z mocą wsteczną od 1 stycznia 2025 r., jeżeli zostanie podpisana przed 15 listopada 2025 r., tak aby możliwe było rozpoczęcie współpracy w dziedzinach objętych umową w dniu określonym dla każdego programu. Jeżeli chodzi o uczestnictwo Szwajcarii w Programie UE dla zdrowia, data ta jest powiązana z datą wejścia w życie umowy w sprawie zdrowia.

Protokół I określa warunki stowarzyszenia Szwajcarii z następującymi programami Unii:

- całym programem „Horyzont Europa” od dnia 1 stycznia 2025 r.: „Horyzont Europa” (2021-2027)²³ to główny unijny program finansowania badań naukowych i innowacji,
- programem badawczo-szkoleniowym Euratomu od dnia 1 stycznia 2025 r.: programem uzupełniającym program „Horyzont Europa” i wchodzącym w zakres Traktatu Euratom²⁴,
- programem Erasmus+ od 1 stycznia 2027 r.: Erasmus+ to unijny program na rzecz kształcenia i szkolenia, młodzieży i sportu²⁵,
- wszystkimi komponentami programu „Cyfrowa Europa”, z wyjątkiem tych dotyczących cyberbezpieczeństwa i półprzewodników, od dnia 1 stycznia 2025 r.:

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1).

²⁴ Rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie (Euratom) 2018/1563 (Dz.U. L 1671 z 12.5.2021, s. 81).

²⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/817 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia i szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1288/2013 (Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 1).

„Cyfrowa Europa” to program Unii mający na celu wypełnienie luki między badaniami nad technologiami cyfrowymi a wprowadzaniem ich na rynek.

Protokół II dotyczy uczestnictwa Szwajcarii w Europejskim Wspólnym Przedsięwzięciu na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej ustanowionym decyzją Rady 2007/198/Euratom²⁶.

Protokół III przewiduje stowarzyszenie Szwajcarii z konkretnymi częściami Programu UE dla zdrowia²⁷ związanymi z gotowością na wypadek sytuacji kryzysowej, objętymi umową w sprawie zdrowia. Szwajcaria uczestniczy w Programie UE dla zdrowia od dnia 1 stycznia roku następującego po wejściu w życie umowy w sprawie zdrowia przez pozostały okres trwania Programu UE dla zdrowia lub do końca wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027, w zależności od tego, który z tych okresów jest krótszy.

Umowa w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego

Umowa w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego nie jest umową w obszarze rynku wewnętrznego, którego Szwajcaria jest uczestnikiem. Określono w niej warunki, na jakich Szwajcaria ma prawo uczestniczyć w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (EUSPA) ustanowionej rozporządzeniem (UE) 2021/696²⁸. Opiera się ona na umowie UE-Szwajcaria z 2014 r. w sprawie europejskich programów nawigacji satelitarnej²⁹. Umowa w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego przewiduje, że strony będą ją tymczasowo stosować po jej podpisaniu.

Umowa określa wkład finansowy Szwajcarii na rzecz EUSPA przy użyciu tego samego klucza do obliczania opłat operacyjnych i opłat z tytułu uczestnictwa, co klucz ustanowiony w umowach dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem od 2028 r. W zależności od daty, od której umowa będzie tymczasowo stosowana, odsetek opłaty operacyjnej, na podstawie którego obliczane będą opłaty z tytułu uczestnictwa, wyniesie odpowiednio 2 % i 3 % za lata 2026 i 2027. Od 2028 r. odsetek ten będzie taki sam jak odsetek stosowany w innych umowach dotyczących uczestnictwa Szwajcarii w agencjach, tj. 4 %.

Umowa umożliwia również Szwajcarii uczestnictwo w działaniach związanych z innymi komponentami programu kosmicznego, wykraczającymi poza europejski system nawigacji satelitarnej (Galileo) i europejski system wspomagania satelitarnego (EGNOS), jak określono w umowie z 2014 r., jeżeli przewiduje to protokół do umowy w sprawie programów Unii.

Umowa zawiera standardowy dodatek dotyczący praw, immunitetów i przywilejów EUSPA i jej personelu.

²⁶ 2007/198/Euratom: decyzja Rady z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58).

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/522 z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia („Program UE dla zdrowia”) na lata 2021–2027 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 282/2014 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 1).

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 69).

²⁹ Umowa o współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w zakresie europejskich programów nawigacji satelitarnej (Dz.U. L 15 z 20.1.2014, s. 3).

Protokół w sprawie współpracy parlamentarnej

Protokół w sprawie współpracy parlamentarnej ustanawia wspólną komisję parlamentarną jako forum dialogu i debaty między posłami do Parlamentu Europejskiego a członkami Zgromadzenia Federalnego Szwajcarii. Jego celem jest pogłębianie wzajemnego zrozumienia i refleksji na temat szeroko zakrojonych stosunków UE-Szwajcaria, w tym ich ewentualnego dalszego rozwoju. Wspólna komisja parlamentarna ma być regularnie informowana o decyzjach i zaleceniach wspólnych komitetów ustanowionych na mocy umów wchodzących w skład szerokiego pakietu. Może ona zwrócić się o wszelkie istotne informacje dotyczące wdrażania wszelkich umów wchodzących w skład szerokiego pakietu i może formułować zalecenia dla stron.

Wspólna deklaracja w sprawie ustanowienia dialogu na wysokim szczeblu między Unią a Szwajcarią

Cele dialogu na wysokim szczeblu, który ma zostać nawiązany, są następujące:

- promowanie wzajemnego zrozumienia i współpracy w zakresie wynegocjowanego szerokiego pakietu umów dwustronnych oraz potencjalnego dalszego rozwoju stosunków dwustronnych,
- omawianie kwestii będących przedmiotem obopólnego zainteresowania, w szczególności uczestnictwa Szwajcarii w rynku wewnętrznym i możliwości wzmocnienia partnerstwa, oraz
- ocena wdrożenia szerokiego pakietu umów dwustronnych, prac wspólnych komitetów i potencjalnego dalszego rozwoju stosunków dwustronnych.

Teksty umów i powiadomień

Teksty umów i protokołów składa się do Rady wraz z niniejszym wnioskiem. Wraz z niniejszym wnioskiem przedkłada się teksty wspólnych deklaracji towarzyszących różnym umowom lub protokołom, w tym wspólną deklarację w sprawie ustanowienia dialogu na wysokim szczeblu między Unią a Szwajcarią oraz dwie jednostronne deklaracje Szwajcarii w odniesieniu – odpowiednio – do umowy w sprawie swobodnego przepływu osób i umowy w sprawie zdrowia.

Zgodnie z Traktatami dokonanie w imieniu Unii powiadomień, o których mowa w umowach i protokołach, w celu wyrażenia zgody Unii na związanie się tymi dokumentami, należy do Komisji.

Tabela 1: Przegląd postanowień instytucjonalnych i innych postanowień wspólnych dla umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, oraz umowy w sprawie zdrowia

Postanowienia umowy	Zakresy, w których obowiązują identyczne postanowienia
Postanowienia ogólne	– cele instytucjonalne lub cel umowy – charakter umowy i związek protokołów z umową (w przypadku obowiązującej umowy)
Dostosowanie umowy do aktów prawnych UE	– zobowiązanie wspólnego komitetu do włączenia do umowy nowych aktów wchodzących w jej zakres – udział w sporządzaniu aktu prawnego („kształtowanie decyzji”) i włączanie aktów prawnych do umowy – wypełnianie zobowiązań konstytucyjnych przez Szwajcarię
Interpretacja i stosowanie umowy	– jednolita wykładnia, skuteczne i harmonijne stosowanie oraz zasady wyłączności – procedura w przypadku trudności z wykładnią lub stosowaniem, środki wyrównawcze i współpraca między jurysdykcjami
Pozostałe przepisy	– wspólny komitet – wkład finansowy Szwajcarii w finansowanie agencji i systemów informacyjnych, do których ma dostęp – postępowanie z informacjami – odniesienia w aktach prawnych Unii do: terytoriów i obywateli państw członkowskich, wejścia w życie i wdrożenia aktów prawnych, adresatów, praw i obowiązków państw członkowskich
Postanowienia końcowe	– wejście w życie i wdrożenie – zmiany i wypowiedzenie
Załącznik dotyczący wniesienia wkładu finansowego przez Szwajcarię	– wykaz działań, organów i systemów informacyjnych – warunki dokonywania płatności – rozwiązania przejściowe (w stosownych przypadkach)
Załącznik/Dodatek dotyczący sądu arbitrażowego	– usługi rejestracyjne i obsługa sekretariatu sądu arbitrażowego – wszczęcie procedury rozstrzygania sporów – skład sądu arbitrażowego – postępowanie arbitrażowe – decyzje sądu arbitrażowego

Dodatek w sprawie przywilejów i immunitetów agencji	– nienaruszalność pomieszczeń, budynków i archiwów agencji – zwolnienie z podatku aktywów, przychodów oraz towarów i usług do użytku urzędowego – dyplomatyczny status korespondencji i komunikacji – przywileje, immunitety, opodatkowanie i zabezpieczenie społeczne urzędników objętych regulaminem pracowniczym
---	--

Tabela 2: Postanowienia dotyczące pomocy państwa wspólne dla umowy w sprawie energii elektrycznej i protokołów dotyczących pomocy państwa do umów w sprawie transportu lotniczego i transportu lądowego

Część/rozdział protokołu lub załączników w sprawie pomocy państwa	Zakresy, w których obowiązują identyczne postanowienia
Tekst główny	– cele związane z pomocą państwa – związek protokołu z obowiązującą umową (w przypadku obowiązującej umowy) – pomoc państwa niezgodna z umową i zgodna z umową oraz istniejąca pomoc – nadzór, przejrzystość, warunki współpracy i konsultacji – włączenie aktów prawnych – ratyfikacja i wejście w życie, zmiany i wypowiedzenie
Załącznik dotyczący wyłączeń i doprecyzowań	– środki zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego
Załącznik dotyczący aktów ogólnych i sektorowych mających zastosowanie w Unii	– ogólne akty prawne mające zastosowanie do wszystkich sektorów, uzupełnione przepisami sektorowymi właściwymi dla obszaru objętego daną umową

Wniosek

DECYZJA RADY**w sprawie zawarcia szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację,
pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 217 w związku z art. 218 ust. 6 akapit drugi lit. a) pkt (i), art. 218 ust. 7 i art. 218 ust. 8 akapit drugi,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając zgodę Parlamentu Europejskiego¹,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z decyzją Rady [...] z dnia [data] r.² Umowa między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii została podpisana w dniu [data] r., z zastrzeżeniem jej zawarcia w późniejszym terminie, i jest tymczasowo stosowana od dnia [data] r. w oczekiwaniu na jej wejście w życie.
- (2) Zgodnie z decyzją Rady [...] z dnia [data] r.³ podpisano w dniu [data] r. szeroki pakiet umów, z zastrzeżeniem ich zawarcia w późniejszym terminie. Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego jest tymczasowo stosowana od dnia [data] r., w oczekiwaniu na jej wejście w życie.
- (3) W dniu 12 marca 2024 r.⁴ Rada upoważniła Komisję do podjęcia negocjacji z Konfederacją Szwajcarską (zwaną dalej także „Szwajcarią”) w sprawie szerokiego pakietu środków związanych ze stosunkami dwustronnymi ze Szwajcarią, obejmującego postanowienia instytucjonalne i postanowienia dotyczące pomocy

¹ [Zgodę] opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

² Decyzja Rady (UE) .../... w sprawie podpisania i tymczasowego stosowania Umowy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii.

³ Decyzja Rady (UE) .../... w sprawie podpisania szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską oraz w sprawie tymczasowego stosowania umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego.

⁴ Decyzja Rady (UE, Euratom) 2024/995 z dnia 12 marca 2024 r. upoważniająca do podjęcia negocjacji z Konfederacją Szwajcarską w sprawie przepisów instytucjonalnych na potrzeby umów między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczących rynku wewnętrznego, w sprawie umowy w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii oraz w sprawie umowy, która stanowi podstawę stałego wkładu finansowego Konfederacji Szwajcarskiej w spójność Unii (Dz.U. L, 2024/995, 26.3.2024).

państwa w umowach między Unią a Szwajcarią w dziedzinach związanych z rynkiem wewnętrznym⁵ oraz, w razie potrzeby, szczegółowe dostosowania do tych umów, umowę w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii oraz umowę, która stanowi podstawę stałego wkładu finansowego Szwajcarii w zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych między regionami. Rada upoważniła również Komisję do podjęcia negocjacji ze Szwajcarią w sprawie nowych umów dotyczących energii elektrycznej, zdrowia i bezpieczeństwa żywności, uczestnictwa Szwajcarii w działaniach Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego i Agencji Kolejowej Unii Europejskiej oraz w sprawie zmiany Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego w celu umożliwienia kabotażu.

- (4) Komisja wynegocjowała, w imieniu Unii, szeroki pakiet umów obejmujących protokoły w sprawie postanowień instytucjonalnych, postanowień dotyczących pomocy państwa oraz postanowień zmieniających obowiązujące umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w dziedzinach związanych z rynkiem wewnętrznym, w których uczestniczy Szwajcaria, protokół do obowiązującej umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi ustanawiający wspólny obszar bezpieczeństwa żywności, umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie energii elektrycznej, umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia, umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej, umowę między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii, umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego, a także protokół między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie współpracy parlamentarnej.
- (5) Protokoły instytucjonalne nakładają na wspólny komitet obowiązek włączania wszystkich aktów prawa Unii wchodzących w zakres umów oraz postanowień, których celem jest zapewnienie, aby Szwajcaria była związana stosownymi przepisami. Zapewniają one jednolitą interpretację i stosowanie wszystkich umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, oraz, że w przypadku gdy stosowanie tych umów obejmuje pojęcia prawa Unii, są one interpretowane i stosowane zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Protokoły instytucjonalne ustanawiają skuteczny mechanizm rozstrzygania sporów oparty na arbitrażu, obejmujący możliwość kierowania do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wszystkich pytań dotyczących prawa Unii wynikających z danej sprawy. W przypadku gdy strona nie zastosuje się do decyzji sądu arbitrażowego, dopuszcza się wprowadzenie proporcjonalnych środków

⁵ Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób, Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego, Umowa między Wspólnotą Europejską, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób, Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności, Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotycząca handlu produktami rolnymi, wszystkie podpisane w dniu 21 czerwca 1999 r. (Dz.U. L 114 z 30.4.2002, s. 1).

wyrównawczych w ramach danej umowy lub którejkolwiek z umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem.

- (6) Protokoły zmieniające obowiązujące umowy wprowadzają niezbędne zmiany merytoryczne zgodne z nowymi ramami instytucjonalnymi. Ponadto protokół zmieniający do umowy w sprawie transportu lotniczego przewiduje wzajemną wymianę praw do kabotażu.
- (7) Protokoły dotyczące pomocy państwa do obowiązujących umów w sprawie transportu lotniczego i transportu lądowego gwarantują równe warunki uczestnictwa Szwajcarii w rynku wewnętrznym w obszarach objętych tymi umowami. Szwajcaria będzie stosować przepisy materialne i proceduralne, w tym mechanizmy nadzoru i egzekwowania, równoważne z przepisami mającymi zastosowanie w Unii.
- (8) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi aktualizuje mechanizm rozstrzygania sporów zgodnie z ustaloną praktyką obowiązującą w umowach handlowych między Unią i Szwajcarią.
- (9) Odrębny protokół do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi ustanawia wspólny obszar bezpieczeństwa żywności obejmujący wszystkie wymiary łańcucha żywnościowego. Protokół ten zawiera postanowienia instytucjonalne, które są wspólne dla wszystkich umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem.
- (10) Nowa umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie energii elektrycznej określa zasady i warunki uczestnictwa Szwajcarii w wewnętrznym rynku energii elektrycznej. Umowa zawiera postanowienia instytucjonalne, które są wspólne dla wszystkich umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, jak również postanowienia dotyczące pomocy państwa, które są niemal identyczne z postanowieniami mającymi zastosowanie w obszarach transportu lotniczego i transportu lądowego.
- (11) Nowa umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia ma na celu wzmacnianie współpracy między Unią a Szwajcarią w zakresie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia i stosuje się w niej odpowiednio identyczne postanowienia instytucjonalne, które są wspólne dla umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem. Umowa ta jest związana z uczestnictwem Szwajcarii w Programie działań Unii w dziedzinie zdrowia („Program UE dla zdrowia”).
- (12) Nowa umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej ustanawia podstawę prawną i określa parametry regularnego wkładu finansowego Szwajcarii, w ramach szerokiego pakietu, na rzecz zmniejszania różnic gospodarczych i społecznych w Unii. Umowa przewiduje mechanizm rozstrzygania sporów; w przypadku gdy strona nie zastosuje się do orzeczenia sądu arbitrażowego, dopuszcza się wprowadzenie proporcjonalnych środków wyrównawczych w ramach każdej z umów, do których pakiet się odnosi.
- (13) Nowa umowa między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii umożliwi Szwajcarii uczestnictwo w szeregu programów Unii otwartych na stowarzyszenie z państwami trzecimi,

a mianowicie: w programie „Horyzont Europa”, w programie badawczo-szkoleniowym Euratomu, w projekcie ITER/F4E (Fusion for Energy), w programie „Cyfrowa Europa”, w programie Erasmus+, a także w Programie UE dla zdrowia.

- (14) Nowa umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego określa warunki, na jakich Szwajcaria może uczestniczyć w pracach agencji.
- (15) Identyczne postanowienia w różnych protokołach instytucjonalnych i nowych umowach zapewniają wkład finansowy Szwajcarii w koszty systemów informacyjnych i agencji, w których uczestniczy.
- (16) Protokół między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie współpracy parlamentarnej ustanawia wspólną komisję parlamentarną jako forum dialogu i debaty między posłami do Parlamentu Europejskiego a członkami Zgromadzenia Federalnego Szwajcarii, a jej celem jest pogłębianie wzajemnego zrozumienia i refleksji na temat szeroko zakrojonych stosunków UE-Szwajcaria, w tym ich ewentualnego dalszego rozwoju.
- (17) Ze względu na istotne zmiany w umowach objętych zakresem stosowania decyzji Rady i Komisji 2002/309/WE, Euratom⁶ art. 2–6 tej decyzji oraz odpowiednie art. 3 decyzji Rady 2011/51/UE⁷ i 2011/738/UE⁸ należy uchylić i zastąpić niniejszą decyzją, która przewiduje spójny i kompleksowy zbiór zasad dotyczących stosowania i wdrażania w Unii odpowiednich umów.
- (18) Należy określić zasady reprezentacji Unii we wspólnych komitetach i innych organach ustanowionych na mocy umów i protokołów, które są przedmiotem niniejszej decyzji.
- (19) Zgodnie z art. 218 ust. 7 TFUE należy upoważnić Komisję Europejską do zatwierdzenia w imieniu Unii zestawu ściśle określonych zmian w umowach i protokołach będących przedmiotem niniejszej decyzji, które mają zostać przyjęte w drodze procedury uproszczonej lub przez organ utworzony na mocy jednej z tych umów lub jednego z tych protokołów zgodnie z postanowieniami tych umów lub protokołów. Wszystkie inne decyzje podejmowane przez organ ustanowiony na mocy jednej z umów lub jednego z protokołów, które to decyzje wywołują skutki prawne, powinny zostać zatwierdzone w imieniu Unii zgodnie z art. 218 ust. 9 TFUE.
- (20) W tym kontekście należy określić zasady podejmowania decyzji w sprawie stanowisk, które mają być zajęte w imieniu Unii w ramach wspólnych komitetów i innych organów ustanowionych na mocy umów i protokołu dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, oraz umowy między Unią

⁶ Decyzja 2002/309/WE, Euratom Rady i – w odniesieniu do umowy w sprawie współpracy naukowej i technologicznej - Komisji z dnia 4 kwietnia 2002 r. w sprawie zawarcia siedmiu umów z Konfederacją Szwajcarską (Dz.U. L 114 z 30.4.2002, s. 1).

⁷ Decyzja Rady 2011/51/UE z dnia 18 stycznia 2011 r. dotycząca podpisania Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie ochrony nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych produktów rolnych i środków spożywczych, zmieniającej Umowę między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącą handlu produktami rolnymi (Dz.U. L 25 z 28.1.2011, s. 3).

⁸ Decyzja Rady 2011/738/UE z dnia 20 października 2011 r. dotycząca zawarcia Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie ochrony nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych produktów rolnych i środków spożywczych, zmieniającej Umowę między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącą handlu produktami rolnymi (Dz.U. L 297 z 16.11.2011, s. 1).

Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia, aby zagwarantować, że akty prawne przyjęte przez Unię w dziedzinach objętych tymi umowami i protokołem zostaną do nich włączone jak najszybciej po ich przyjęciu i przekazaniu Szwajcarii w celu zapewnienia jednoczesnego stosowania tych aktów prawnych w Unii i Szwajcarii.

- (21) W celu umożliwienia Unii podjęcia szybkich i skutecznych działań służących ochronie jej interesów zgodnie z umowami i protokołami będącymi przedmiotem niniejszej decyzji należy ponadto upoważnić Komisję Europejską do przyjmowania decyzji zawieszających stosowanie umów i protokołów za pomocą środków wyrównawczych, ochronnych, równoważących, kryzysowych i zawieszających zgodnie z warunkami określonymi w odpowiednich postanowieniach umów i protokołów.
- (22) W odniesieniu do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi Komisja Europejska powinna nadal przyjmować niektóre środki niezbędne do wykonania tej umowy.
- (23) Umowy i protokoły będące przedmiotem niniejszej decyzji stanowią spójną całość oraz określają strukturę wzmocnionego i kompleksowego partnerstwa w wielu dziedzinach objętych Traktatami, opartego na odpowiedniej równowadze praw i obowiązków. Decyzja w sprawie zawarcia tych umów i protokołów powinna zatem opierać się na materialnej podstawie prawnej zawartej w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczącej ustanowienia stowarzyszenia obejmującego wzajemne prawa i obowiązki, wspólne działania i szczególną procedurę.
- (24) Zawarcie umowy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii w odniesieniu do kwestii objętych Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (zwanym dalej „Traktatem Euratom”) podlega odrębnej procedurze.
- (25) Wspólna deklaracja Unii Europejskiej i Konfederacji Szwajcarskiej w sprawie ustanowienia dialogu na wysokim szczeblu na temat szerokiego pakietu umów dwustronnych oraz możliwości dalszego rozwoju dwustronnych stosunków między Unią Europejską a Szwajcarią została podpisana w imieniu Unii w dniu [data] r.
- (26) Należy zatwierdzić umowy i protokoły będące przedmiotem niniejszej decyzji oraz wspólne deklaracje towarzyszące tym umowom i protokołom,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

- 1. Niniejszym zatwierdza się następujące umowy i protokoły:
 - a) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób⁹;
 - b) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób¹⁰;

⁹ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

¹⁰ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

- c) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego¹¹;
- d) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego¹²;
- e) Protokół dotyczący pomocy państwa do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego¹³;
- f) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób¹⁴;
- g) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
- h) Protokół dotyczący pomocy państwa do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób¹⁵;
- i) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności¹⁶;
- j) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności¹⁷;
- k) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi¹⁸;
- l) Protokół do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi ustanawiający wspólny obszar bezpieczeństwa żywności¹⁹;
- m) Umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie energii elektrycznej²⁰;
- n) Umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia²¹;
- o) Umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej²²;

¹¹ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹² Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹³ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹⁴ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹⁵ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹⁶ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹⁷ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹⁸ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
¹⁹ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
²⁰ Tekst umowy opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
²¹ Tekst umowy opublikowano w Dz.U. L, [XXX].
²² Tekst umowy opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

- p) Umowę między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego²³;
- q) Protokół między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie współpracy parlamentarnej²⁴.
2. Niniejszym zatwierdza się Umowę między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii w odniesieniu do kwestii innych niż te objęte Traktatem Euratom²⁵.

Artykuł 2

1. Niniejszym zatwierdza się wspólną deklarację w sprawie ustanowienia dialogu na wysokim szczeblu na temat szerokiego pakietu umów dwustronnych oraz możliwości dalszego rozwoju stosunków dwustronnych między Unią Europejską a Szwajcarią²⁶.
2. Niniejszym zatwierdza się następujące wspólne deklaracje towarzyszące umowom i protokołom, o których mowa w art. 1 niniejszej decyzji:
- a) następujące wspólne deklaracje towarzyszące protokołowi zmieniającemu, o którym mowa w art. 1 lit. a) niniejszej decyzji²⁷:
- wspólną deklarację w sprawie obywatelstwa Unii;
 - wspólną deklarację w sprawie zapobiegania i przeciwdziałania nadużyciom praw przyznanych dyrektywą 2004/38/WE,
 - wspólną deklarację w sprawie odmowy dostępu do pomocy społecznej i cofnięcia prawa pobytu przed nabyciem prawa stałego pobytu,
 - wspólną deklarację w sprawie powiadamiania o podjęciu zatrudnienia,
 - wspólną deklarację w sprawie konwencji o uznawaniu kwalifikacji,
 - wspólną deklarację w sprawie wolnych miejsc pracy,
 - wspólną deklarację w sprawie wspólnych celów w zakresie swobody świadczenia usług przez maksymalnie 90 dni roboczych oraz zagwarantowania praw pracowników delegowanych,
 - wspólną deklarację w sprawie skutecznych systemów kontroli, w tym systemu dwutorowego egzekwowania przepisów w Szwajcarii,
 - wspólną deklarację w sprawie zasady równego wynagrodzenia za tę samą pracę w tym samym miejscu oraz w sprawie proporcjonalnego i odpowiedniego poziomu ochrony pracowników delegowanych,
 - wspólną deklarację w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w działaniach Europejskiego Urzędu ds. Pracy,

²³ Tekst umowy opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

²⁴ Tekst protokołu opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

²⁵ Tekst umowy opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

²⁶ Deklarację opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

²⁷ Deklaracje opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

- wspólną deklarację w sprawie deklaratoryjnego systemu rejestracji pracowników przygranicznych,
 - wspólną deklarację dotyczącą włączenia dwóch aktów prawnych UE do załącznika I do umowy,
- b) wspólną deklarację towarzyszącą protokołowi dotyczącemu pomocy państwa, o którym mowa w art. 1 lit. e) niniejszej decyzji²⁸;
 - c) wspólną deklarację towarzyszącą protokołowi zmieniającemu, o którym mowa w art. 1 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji²⁹;
 - d) wspólną deklarację towarzyszącą protokołowi dotyczącemu pomocy państwa, o którym mowa w art. 1 lit. h) niniejszej decyzji³⁰;
 - e) wspólną deklarację towarzyszącą umowie, o której mowa w art. 1 lit. m) niniejszej decyzji³¹.
3. Rada przyjmuje do wiadomości następujące deklaracje Szwajcarii:
- a) deklarację Szwajcarii w sprawie środków, które należy wprowadzić w odniesieniu do osób prowadzących działalność na własny rachunek w kontekście procedury powiadamiania o krótkoterminowych pobytach związanych z pracą, towarzyszącą protokołowi zmieniającemu, o którym mowa w art. 1 lit. a) niniejszej decyzji³²;
 - b) deklarację Konfederacji Szwajcarskiej dotyczącą włączenia odpowiednio elementów instytucjonalnych do umowy w sprawie zdrowia towarzyszącą umowie, o której mowa w art. 1 lit. n) niniejszej decyzji³³.

Artykuł 3

1. Komisja reprezentuje Unię we wspólnych komitetach, a także we wszelkich dodatkowych wspólnych organach ustanowionych zgodnie z następującymi umowami i następującym protokołem:
 - a) Umową między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób;
 - b) Umową między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
 - c) Umową między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
 - d) Umową między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności;
 - e) Umową między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącą handlu produktami rolnymi;

²⁸ Deklarację opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

²⁹ Deklarację opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

³⁰ Deklarację opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

³¹ Deklarację opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

³² Deklarację opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

³³ Deklarację opublikowano w Dz.U. L, [XXX].

- f) Protokołem do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi ustanawiającym wspólny obszar bezpieczeństwa żywności;
 - g) Umową między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie energii elektrycznej;
 - h) Umową między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia;
 - i) Umową między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej;
 - j) Umową między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii;
 - k) Umową między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego.
2. Gdy Komisja reprezentuje Unię w organach utworzonych na mocy umów i protokołów, o których mowa w ust. 1, informuje w odpowiednim czasie Radę o dyskusjach i wynikach posiedzeń oraz o aktach przyjętych na tych posiedzeniach.
3. Każde państwo członkowskie ma możliwość wysłania jednego przedstawiciela, aby towarzyszył przedstawicielowi Komisji, jako część delegacji Unii, podczas posiedzeń wspólnych komitetów ustanowionych na mocy umów i protokołu, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 4

1. Komisja jest upoważniona do przyjęcia stanowiska Unii we wspólnych komitetach ustanowionych na mocy umów i protokołu, o których mowa w art. 3 ust. 1, w odniesieniu do następujących decyzji:
- a) decyzji ustanawiających instrukcje postępowania ze szczególnie chronionymi informacjami jawnymi;
 - b) decyzji ustanawiających grupy robocze lub grupy ekspertów zgodnie z:
 - art. 14 ust. 7 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) niniejszej decyzji,
 - art. 21 ust. 8 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. b) niniejszej decyzji,
 - art. 51 ust. 7 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. c) niniejszej decyzji,
 - art. 10 ust. 7 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. d) niniejszej decyzji,
 - art. 6 ust. 7 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. e) niniejszej decyzji,
 - art. 11 ust. 8 protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji,

- art. 25 ust. 8 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. g) niniejszej decyzji,
 - art. 19 ust. 7 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. h) niniejszej decyzji;
- c) decyzji włączających do umów akty prawne Unii, z zastrzeżeniem wszelkich niezbędnych dostosowań technicznych, zgodnie z:
- odpowiednimi art. 5 ust. 4 protokołów instytucjonalnych do umów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a)–d) niniejszej decyzji,
 - art. 13 ust. 4 protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji,
 - art. 27 ust. 4 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. g) niniejszej decyzji,
 - art. 6 ust. 4 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. h) niniejszej decyzji;
- d) decyzji ustanawiających wykaz dodatkowych komitetów i innych organów, w których uczestniczą eksperci ze Szwajcarii, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia właściwego funkcjonowania umów lub protokołów, zgodnie z:
- odpowiednimi art. 4 ust. 4 protokołów instytucjonalnych do umów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a)–d) niniejszej decyzji,
 - art. 12 ust. 4 protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji,
 - art. 26 ust. 4 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. g) niniejszej decyzji,
 - art. 5 ust. 4 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. h) niniejszej decyzji;
- e) decyzji w sprawie przyjęcia przepisów dotyczących ochrony danych osobowych, tajemnicy zawodowej i uprawnionych interesów poufności, których Biuro Międzynarodowe Stałego Trybunału Arbitrażowego musi przestrzegać przy podawaniu orzeczeń sądu arbitrażowego do wiadomości publicznej, zgodnie z odpowiednimi art. IV.2 ust. 4 następujących umów lub protokołów:
- odpowiednich dodatków do protokołów instytucjonalnych do umów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a)–d) niniejszej decyzji,
 - dodatku dotyczącego sądu arbitrażowego do protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji,
 - odpowiednich protokołów dotyczących sądu arbitrażowego do umów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. e), g), h) oraz i);
- f) decyzji w sprawie przyjęcia i aktualizacji wykazu dziennych stawek wynagrodzenia oraz maksymalnej i minimalnej liczby godzin, za które arbitrzy mogą otrzymywać wynagrodzenie, zgodnie z odpowiednimi art. VI.6 ust. 2 następujących umów lub protokołów:

- odpowiednich dodatków dotyczących sądu arbitrażowego do protokołów instytucjonalnych do umów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a)–d) niniejszej decyzji,
 - dodatku dotyczącego sądu arbitrażowego do protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji,
 - odpowiednich protokołów dotyczących sądu arbitrażowego do umów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. e), g), h) oraz i) niniejszej decyzji;
- g) następujących decyzji na mocy umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. c) niniejszej decyzji:
- decyzji różnicujących opłaty mające zastosowanie do kategorii pojazdów ciężarowych i określających średnią ważoną pobieranych opłat, o których mowa w art. 40 ust. 2 i 3 umowy, zgodnie z jej art. 40 ust. 2 i 5,
 - decyzji w sprawie przeglądu i aktualizacji maksymalnych poziomów opłat ustalonych w art. 40 ust. 3 umowy, zgodnie z jej art. 42 ust. 2,
 - decyzji określających procedury administracyjne regulujące funkcjonowanie obserwatorium ruchu drogowego, kolejowego i kombinowanego w regionie alpejskim, jak również wkład każdej z umawiających się stron w finansowanie jego działalności, zgodnie z art. 45 ust. 2 i 3 umowy,
 - decyzji podjętych na podstawie art. 46 ust. 2 i 4 umowy,
 - decyzji w kontekście konsensualnych środków ochronnych w przypadku poważnych zakłóceń przepływu ruchu transalpejskiego, które mają negatywny wpływ na osiągnięcie celów określonych w art. 30 umowy, zgodnie z art. 47 umowy,
 - decyzji o zmianie załączników 5, 6, 8 i 9 do umowy, zgodnie z art. 55 ust. 3 umowy,
 - decyzji określających procedurę przekazywania informacji między właściwymi organami na temat przewoźników okazjonalnie świadczących takie międzynarodowe przewozy autokarowe, zgodnie z art. 1 pkt 2.3 załącznika 7 do umowy,
 - decyzji dotyczących zezwoleń na świadczenie usług międzynarodowych przewozów autokarami i autobusami w sytuacjach opisanych w art. 4 załącznika 7 do umowy, zgodnie z art. 4 ust. 4 i 7 załącznika;
- h) następujących decyzji na podstawie umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. d) niniejszej decyzji:
- decyzji określających procedurę przeprowadzania weryfikacji przewidzianych w art. 7 i 8 umowy, zgodnie z jej art. 10 ust. 3 lit. d) tiret pierwsze i drugie,
 - decyzji dotyczących uznawania lub cofania uznawania jednostek oceniających zgodność, które zostały zakwestionowane na podstawie art. 8 umowy, zgodnie z art. 10 ust. 3 lit. e) tiret trzecie i czwarte umowy,
 - decyzji ustanawiających procedurę wspólnych kontroli zgodności wykonywanych przez wyznaczone organy zgodnie z warunkami

określonymi w art. 2 załącznika 4 do umowy, zgodnie z art. 4 ust. 3 załącznika;

- i) decyzji na podstawie umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. e) niniejszej decyzji, w odniesieniu do:
 - kwestii związanych z załącznikami 7–10 i 12 do umowy oraz dodatkami do niej,
 - kwestii związanych z załącznikami 4–6 i 11 do umowy w okresie przejściowym, o którym mowa w art. 32 protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji;
 - j) decyzji ustanawiających odpowiednie rozwiązania przewidujące bezpośrednią wymianę informacji między Komisją a właściwymi organami Szwajcarii i odpowiednimi organami w obszarach, w których konieczne jest szybkie przekazywanie informacji, zgodnie z:
 - art. 2 ust. 2 załącznika 1 do umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. d) niniejszej decyzji,
 - art. 40 ust. 3 i art. 41 ust. 2 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. g) niniejszej decyzji.
2. W odniesieniu do decyzji wywołujących skutki prawne przyjmowanych przez wspólne komitety ustanowione umowami lub protokołem, o których mowa w art. 3 ust. 1, innych niż te, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, stanowiska, które mają być zajęte w imieniu Unii, ustala się zgodnie z procedurą określoną w art. 218 ust. 9 TFUE.

Artykuł 5

1. Komisja podejmuje każdą decyzję Unii o wprowadzeniu następujących środków:
- a) środków wyrównawczych związanych z nieprawidłowym stosowaniem instrumentów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a)–i) niniejszej decyzji, mających na celu zaradzenie nierównowadze zgodnie z:
 - odpowiednimi art. 11 protokołów instytucjonalnych do umów, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a)–d) niniejszej decyzji,
 - art. 21 protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji,
 - art. 33 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. g) niniejszej decyzji,
 - art. 16 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. h) niniejszej decyzji, lub
 - art. 17 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. i) niniejszej decyzji;
 - b) środków równoważących i tymczasowych środków równoważących w przypadku, gdy środki ochronne wprowadzone przez Szwajcarię na podstawie umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) niniejszej decyzji, mające zaradzić poważnym trudnościom gospodarczym lub społecznym spowodowanym stosowaniem umowy, spowodowały nierównowagę między odpowiednimi prawami i obowiązkami wynikającymi z umowy, zgodnie z art. 14a ust. 3 i art. 14a ust. 5 umowy;
 - c) następujących środków na podstawie umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. c) niniejszej decyzji:

- jednostronnych środków ochronnych zwiększających opłaty mające zastosowanie do pojazdów w przypadku trudności z przepływem transalpejskiego ruchu drogowego i niepełnego wykorzystania zdolności przepustowej kolei Unii w celu zwiększenia konkurencyjności transportu kolejowego i kombinowanego w stosunku do transportu drogowego, zgodnie z art. 46 umowy,
 - konsensualnych środków ochronnych w przypadku poważnych zakłóceń przepływu ruchu transalpejskiego, które mają negatywny wpływ na osiągnięcie celów określonych w art. 30 umowy, zgodnie z art. 47 umowy,
 - środków kryzysowych mających na celu przywrócenie i utrzymanie przepływu ruchu transalpejskiego w przypadku poważnych zakłóceń spowodowanych działaniem siły wyższej, zgodnie z art. 48 umowy;
- d) środków ochronnych w przypadku, gdy w związku ze stosowaniem załączników 1, 2 i 3 do umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. e) niniejszej decyzji, przywóz produktów rolnych pochodzących ze Szwajcarii powoduje poważne zakłócenia lub grozi spowodowaniem poważnych zakłóceń na wspólnych rynkach rolnych Unii, zgodnie z art. 10 umowy;
- e) tymczasowych środków ochronnych w przypadku, gdy uchybienie przez Szwajcarię zobowiązaniom wynikającym z załączników 7–10 do umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. e) niniejszej decyzji, stwarza ryzyko zagrożenia dla zdrowia ludzkiego lub negatywnie wpływa na skuteczność środków zwalczania nadużyć finansowych zgodnie z art. 26 załącznika 7, art. 16 załącznika 8, art. 9 załącznika 9 i art. 5 załącznika 10 do umowy;
- f) zawieszenia lub zakończenia uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii zgodnie z art. 19 umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. j) niniejszej decyzji;
- g) środków niezbędnych do zapewnienia integralności unijnego obszaru bezpieczeństwa żywności, jak określono w art. 15 ust. 3 protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji;
- h) zawieszenia uczestnictwa Szwajcarii w agencjach Unii, systemach informacyjnych i innych działaniach wymienionych w wykazie, do których Szwajcaria ma dostęp zgodnie z:
- odpowiednimi art. 13 ust. 2 protokołów instytucjonalnych, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a)–d) niniejszej decyzji,
 - odpowiednimi art. 9 ust. 2, art. 49 ust. 2 i art. 25 ust. 2 umów i protokołu, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. f), g) i h) niniejszej decyzji.
2. W przypadku decyzji, o których mowa w ust. 1 lit. a)–f), przed podjęciem decyzji Komisja konsultuje się z Parlamentem Europejskim i Radą. Komisja może, stosownie do pilności sprawy, wyznaczyć Radzie i Parlamentowi Europejskiemu termin na wydanie opinii.

Artykuł 6

1. Komisja przyjmuje środki niezbędne do wykonania umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. e) niniejszej decyzji, w odniesieniu do:

- wprowadzenia koncesji taryfowych ustalonych w załączniku 2 oraz załączniku 3 do umowy, jak również zmian oraz dostosowań technicznych, które stały się niezbędne w związku ze zmianami w Nomenklaturze scalonej oraz kodach TARIC,
 - wdrożenia tytułu III załącznika 7, art. 14 załącznika 8, załącznika 9, załącznika 10 oraz art. 3, 13 i 15 załącznika 12 do umowy.
2. W okresie przejściowym, o którym mowa w art. 32 protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. f) niniejszej decyzji, Komisja przyjmuje środki niezbędne do wdrożenia załączników 4–6 i 11 do umowy, o której mowa w art. 3 ust. 1 lit. e) niniejszej decyzji.

Artykuł 7

1. Uchyła się art. 2–6 decyzji 2002/309/WE, Euratom.
2. Uchyła się art. 3 decyzji 2011/51/UE i art. 3 decyzji 2011/738.

Artykuł 8

Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem jej przyjęcia.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH I CYFROWYCH REGULACJI
„DOCHODY” – W PRZYPADKU WNIOSKÓW MAJĄCYCH WPŁYW NA BUDŻET
PO STRONIE DOCHODÓW

CZĘŚĆ I: PROGRAMY UNIJNE

1. TYTUŁ WNIOSKU

Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie zawarcia szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską.

2. LINIE BUDŻETOWE

W części I wyszczególniono wpływ finansowy umowy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii (zwanej dalej „umową w sprawie programów Unii”). Część II zawiera szczegółowe informacje na temat skutków finansowych umów należących do szerokiego pakietu, które przewidują wkład finansowy Szwajcarii na rzecz różnych agencji i systemów informacyjnych.

• **Program „Horyzont Europa”**

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- 6 0 1 0 — Program „Horyzont Europa” — Dochody przeznaczone na określony cel

Kwota zapisana w budżecie na dany rok:

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- cały artykuł 01 01 01 (01 01 01 01, 01 01 01 02, 01 01 01 03, 01 01 01 11, 01 01 01 12, 01 01 01 13, 01 01 01 71, 01 01 01 72, 01 01 01 73, 01 01 01 74, 01 01 01 76),
- cały artykuł 01 02 01 (01 02 01 01, 01 02 01 02, 01 02 01 03),
- cały artykuł 01 02 02 (01 02 02 10, 01 02 02 11, 01 02 02 12, 01 02 02 20, 01 02 02 30, 01 02 02 31, 01 02 02 40, 01 02 02 41, 01 02 02 42, 01 02 02 43, 01 02 02 50, 01 02 02 51, 01 02 02 52, 01 02 02 53, 01 02 02 54, 01 02 02 60, 01 02 02 61, 01 02 02 70),
- cały artykuł 01 02 03 (01 02 03 01, 01 02 03 02, 01 02 03 03),
- cały artykuł 01 02 04 (01 02 04 01, 01 02 04 02),
- artykuł 01 02 05,
- linia budżetowa 20 XX Wydatki administracyjne Komisji Europejskiej.

- **Program Erasmus+**

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artykuł/pozycja):

- 6 0 1 0 – Erasmus+ – Dochody przeznaczone na określony cel

Kwota zapisana w budżecie na dany rok:

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artykuł/pozycja):

- cały artykuł Erasmus+ (dział 2: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201.xx, 07.010275),
- Erasmus+ (dział 6: 15.020102, 14.020150, 14.010175, 15.010175),
- linia budżetowa 20 XX Wydatki administracyjne Komisji Europejskiej

- **Program UE dla zdrowia**

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artykuł/pozycja):

- Tytuł 6: Dochody, wkłady i zwroty związane z politykami Unii, rozdział 6 1: Spójność, odporność i wartości, art. 6 1 1: Odbudowa i zwiększanie odporności oraz pozycja 6113 Programu UE dla zdrowia – Dochody przeznaczone na określony cel

Dochody zostaną przypisane do następujących linii budżetowych po stronie wydatków:

Linia budżetowa	Tytuł
06 01 05 73 – Dział 2b	Europejska Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Cyfryzacji – Wkład z Programu UE dla zdrowia
06 01 05 01 – Dział 2b	Wydatki na wsparcie dotyczące Programu UE dla zdrowia
06 06 01 – Dział 2b	Program UE dla zdrowia
20 02 01 01 – Dział 7	Pracownicy kontraktowi
20 04 01 – Dział 7	Systemy informacyjne

- **Program „Cyfrowa Europa”**

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artykuł/pozycja):

- 6 0 2 2 – Program „Cyfrowa Europa” – Dochody przeznaczone na określony cel

Kwota zapisana w budżecie na dany rok: 19 296 000

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artykuł/pozycja):

02 01 30 01	Wydatki na wsparcie dotyczące programu „Cyfrowa Europa”
02 01 30 73	Europejska Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Cyfryzacji – Wkład z programu „Cyfrowa Europa”
02 04 02 10	Program „Cyfrowa Europa” – Obliczenia wielkiej skali
02 04 03 00	Program „Cyfrowa Europa” – Sztuczna inteligencja
02 04 04 00	Program „Cyfrowa Europa” – Umiejętności
02 04 05 01	Program „Cyfrowa Europa” – Wprowadzanie
02 04 05 02	Program „Cyfrowa Europa” – Wprowadzanie/interoperacyjność
Linia budżetowa 20.XX	Wydatki administracyjne Komisji Europejskiej

3. WPLYW FINANSOWY¹

- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego
- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego na wydatki, lecz ma wpływ finansowy na dochody
- ☒ Wniosek ma wpływ finansowy na dochody przeznaczone na określony cel

Wpływ ten jest następujący:

• Program „Horyzont Europa”

(w mln EUR do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody	Okres XX miesięcy rozpoczynający się dnia dd.mm.rrrr (w stosownych przypadkach)	Rok N (2025)
6 0 1 0	1 934,043	36 miesięcy, począwszy od 1.01.2025 r.	636,724

Sytuacja po rozpoczęciu działania

¹ Wszystkie dane liczbowe za lata 2026 i 2027, które podano w niniejszej sekcji, mają charakter orientacyjny i odpowiadają najnowszym dostępnym szacunkom.

Linia budżetowa po stronie dochodów	2025	2026	2027
6 0 1 0	636,724	640,836	656,483

Linia budżetowa po stronie wydatków	2025	2026	2027
Artykuły 01 01 01; 01 02 01; 01 02 02; 01 02 03; 01 02 04; 01 02 05	621,194	622,171	631,234
20 XX	15,530	18,665	25,249

- Program Erasmus+**

(w mln EUR do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody	Okres XX miesięcy rozpoczynający się dnia dd.mm.rrrr (w stosownych przypadkach)	Rok N (2027)
6 0 1 0	181,1	12 miesięcy, począwszy od 1.01.2027 r.	181,1

Linia budżetowa po stronie dochodów	2027
6 0 1 0	181,1

Linia budżetowa po stronie wydatków	2027
Artykuły: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201, 07.010275	174,1
20 XX	7,0

- Program UE dla zdrowia**

(w mln EUR do jednego miejsca po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody ²	Okres 24 miesięcy rozpoczynający się dnia 1.01.2026 r.	Rok N
Artykuł 6113	47,738 ³	1 stycznia 2026 r. ⁴	31 grudnia 2027 r.

Linia budżetowa po stronie dochodów	2026 ⁵	2027
Artykuł 6113	23,869	23,869

(w mln EUR do jednego miejsca po przecinku)

Linia budżetowa po stronie wydatków	Tytuł	Środki przydzielone na 2026 r.
06 01 05 73	Europejska Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Cyfryzacji – Wkład z Programu UE dla zdrowia	0,684
06 01 05 01	Wydatki na wsparcie dotyczące Programu UE dla zdrowia	0,292
06 06 01	Program UE dla zdrowia	22,425
20 02 01 01	Pracownicy kontraktowi	0,234
20 04 01	Systemy informacyjne	0,234

² Podana kwota jest szacunkowa i została wyliczona przy użyciu wzoru lub metody, które zostały określone w sekcji 4.

³ Całkowita kwota różni się nieznacznie od całkowitej kwoty w poniższej tabeli ze względu na zaokrąglenie rocznych kwot w górę do jednego miejsca po przecinku.

⁴ Szwajcaria uczestniczy w Programie UE dla zdrowia od dnia 1 stycznia roku następującego po wejściu w życie umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie zdrowia przez pozostały okres trwania Programu UE dla zdrowia lub do końca wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027, w zależności od tego, który z tych okresów jest krótszy.

⁵ Kwota ta opiera się na puli środków na gotowość na wypadek sytuacji kryzysowej, którą to pulę przewidziano w programie prac Programu UE dla zdrowia na 2024 r.

- Program „Cyfrowa Europa”**

(w mln EUR do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody	Okres XX miesięcy rozpoczynający się dnia dd.mm.rrrr (w stosownych przypadkach)	Rok N (2025)
6 0 2 2	59,875	36 miesięcy, począwszy od 1.01.2025 r.	19,296

Sytuacja po rozpoczęciu działania			
Linia budżetowa po stronie dochodów	2025	2026	2027
6 0 2 2	19,296	18,793	21,786

Linia budżetowa po stronie wydatków	2025	2026	2027
Artykuły	18,826	18,245	20,948
02 01 30			
02 04 02			
02 04 03			
02 04 04			
02 04 05			
20 XX	0,470	0,548	0,838

4. ŚRODKI ZWALCZANIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Art. 325 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) nakłada na Komisję obowiązek zwalczania nadużyć finansowych i wszelkich innych nielegalnych działań naruszających interesy finansowe Unii. Zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie jest zatem powszechnym obowiązkiem wszystkich służb Komisji w kontekście ich codziennych czynności związanych z wykorzystaniem zasobów.

Jakiegokolwiek nadużycia finansowe lub nieprawidłowości dotyczące funduszy Unii mają szczególnie negatywny wpływ na reputację Komisji i realizację polityki Unii. Obecna strategia Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych (CAFS) (COM(2019) 196) została przyjęta 29 kwietnia 2019 r. i zastąpiła strategię z 2011 r. Jest to dokument polityczny określający priorytety Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych w kontekście wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027. Główne cele strategii z 2019 r. to: 1)

„dalsze podnoszenie poziomu wiedzy na temat schematów nadużyć finansowych, profili sprawców nadużyć i słabości systemowych związanych z nadużyciami mającymi wpływ na budżet UE” (gromadzenie i analiza danych) oraz 2) „optymalizacja koordynacji, współpracy i procedur służących zwalczaniu nadużyć finansowych, w szczególności między służbami Komisji i agencjami wykonawczymi” (koordynacja, współpraca i procesy). Do strategii dołączono plan działania, który został zmieniony w lipcu 2023 r. i który, jak jego poprzednia wersja, ma na celu wzmocnienie wszystkich elementów cyklu zwalczania nadużyć finansowych, a mianowicie: zapobiegania, wykrywania oraz prowadzenia dochodzeń i działań naprawczych.

Zasady przewodnie i docelowe normy strategii z 2019 r. są następujące:

- zero tolerancji dla nadużyć finansowych,
- zwalczanie nadużyć jako integralna część kontroli wewnętrznej,
- opłacalność kontroli,
- uczciwość zawodowa i kompetencja pracowników Unii,
- przejrzystość wykorzystywania funduszy Unii,
- zapobieganie nadużyciom, w szczególności odporność programów wydatków na nadużycia finansowe,
- zapewnienie zdolności do skutecznego prowadzenia dochodzeń i terminowej wymiany informacji,
- niezwłoczna korekta (w tym odzyskiwanie zdefraudowanych środków finansowych oraz sankcje sądowe lub administracyjne),
- dobra współpraca podmiotów wewnętrznych i zewnętrznych, w szczególności między Unią a właściwymi organami krajowymi oraz między departamentami wszystkich zaangażowanych instytucji i organów Unii,
- skuteczna komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna na temat zwalczania nadużyć finansowych.

Art. 11–14 umowy w sprawie programów Unii zawierają szczegółowe postanowienia dotyczące należytego zarządzania finansami, które obejmuje także środki zwalczania nadużyć finansowych. Środki te mają być stosowane horyzontalnie w celu zapewnienia ochrony interesów finansowych Unii we wszystkich programach lub działaniach Unii objętych przyszłymi protokołami o stowarzyszeniu Konfederacji Szwajcarskiej z szeregiem programów lub działań Unii, które to protokoły mogą zostać przyjęte przez Wspólny Komitet na podstawie umowy w sprawie programów Unii. Mają one również zastosowanie do protokołów, ponieważ protokoły i załączniki stanowią integralną część umowy.

W szczególności art. 11 i 12 umowy przewidują niezbędne szczegóły i procedury oraz umożliwiają bezproblemowe wykonywanie zadań przez organy w celu ochrony interesów finansowych Unii – przez Komisję Europejską lub inne podmioty upoważnione przez Komisję Europejską, w tym Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), Europejski Trybunał Obrachunkowy i Prokuraturę Europejską (EPPO). W trakcie realizacji programów lub działań objętych protokołami do umowy w sprawie programów Unii poniższa zasada pozostaje bez zmian: interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom – łącznie z nadużyciami finansowymi – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie dochodzeń, a także odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub

nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych.

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracują w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznają konieczne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi i Trybunałowi Obrachunkowemu oraz zapewniają, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa. Jak wyraźnie przewidziano w art. 11 ust. 4 umowy w sprawie programów Unii, przeglądy i audyty mogą być przeprowadzane również po zawieszeniu stosowania protokołu bądź zaprzestaniu stosowania lub wypowiedzeniu umowy w sprawie programów Unii.

Umowa w sprawie programów Unii zapewnia OLAF-owi możliwość prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej w odniesieniu do podmiotu ze Szwajcarii będącego stroną odpowiedniej umowy o finansowanie lub podmiotu ze Szwajcarii będącego stroną trzecią wykonującego umowę o finansowaniu na podstawie osobnej umowy, zgodnie z odpowiednią umową o finansowaniu i inną mającą zastosowanie umową oraz w zakresie, który został w nich określony. Wykonując swoje obowiązki na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej, Komisja Europejska i OLAF działają w sposób zgodny z prawem Szwajcarii.

Przeglądy i audyty mogą być przeprowadzane przez urzędników Unii, w szczególności urzędników Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, lub przez inne osoby upoważnione przez Komisję Europejską. Wykonując swoje obowiązki na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej, Komisja Europejska lub inne osoby upoważnione przez Komisję Europejską działają w sposób zgodny z prawem Szwajcarii.

Organy Szwajcarii współpracują, zgodnie z obowiązującymi instrumentami współpracy międzynarodowej, z organami Unii lub państw członkowskich właściwymi do prowadzenia postępowań przygotowawczych i wnoszenia oskarżenia w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, w tym stawiania przed sądem domniemych sprawców i współsprawców wspomnianych przestępstw. Wnioski składane na podstawie mających zastosowanie instrumentów współpracy międzynarodowej mogą zawierać, w stosownych przypadkach, wnioski złożone w związku z prowadzeniem postępowań przygotowawczych lub wnoszeniem i popieraniem oskarżeń przez Prokuraturę Europejską. Pozwala to na współpracę w ramach Prokuratury Europejskiej, którą przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii.

Ponadto umowa w sprawie programów Unii przewiduje skuteczne mechanizmy zapewniające egzekwowanie decyzji Komisji na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej.

5. POZOSTAŁE UWAGI

Metodę obliczania wkładu finansowego Konfederacji Szwajcarskiej we wszystkie programy Unii określono w art. 7, dotyczącym warunków finansowych, uzupełnionym art. 8 i 9 umowy, oraz w załączniku I, dotyczącym postanowień w sprawie realizacji finansowej umowy.

Jeżeli chodzi o Program UE dla zdrowia, szacunkowy podział wkładu państwa stowarzyszonego na poszczególne linie budżetowe programu odpowiada względnemu udziałowi w budżecie Unii każdej linii budżetowej ujętej w budżecie programu (środki C1 w oparciu o programowanie finansowe na lata 2021–2027, w tym szacowane dopłaty uzupełniające pochodzące z grzywien – art. 5 wieloletnich ram finansowych). Orientacyjna

kwota wkładu państwa stowarzyszonego posłuży również pokryciu zdecentralizowanych wydatków administracyjnych (Personel zewnętrzny/Inne wydatki na zarządzanie).

CZĘŚĆ II:

AGENCJA UNII EUROPEJSKIEJ DS. PROGRAMU KOSMICZNEGO

1. TYTUŁ WNIOSKU

Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie podpisania szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską.

2. LINIE BUDŻETOWE

W części II wyszczególniono wpływ finansowy umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (zwanej dalej „umową”). W części I wyszczególniono wpływ finansowy umowy między Unią Europejską i Europejską Współnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii. Część III zawiera szczegółowe informacje na temat skutków finansowych innych umów należących do szerokiego pakietu, które przewidują wkład finansowy Szwajcarii na rzecz różnych agencji i systemów informacyjnych.

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- Artykuł 04 10 01 – Agencja Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (EUSPA)
– zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- Artykuł 04 10 01 – Agencja Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (EUSPA)
– uchwalony budżet.

3. WPLYW FINANSOWY⁶

- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego
- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego na wydatki, lecz ma wpływ finansowy na dochody
- ☒ Wniosek ma wpływ finansowy na dochody przeznaczone na określony cel

⁶ Wszystkie dane liczbowe za lata 2026 i 2027, które podano w niniejszej sekcji, mają charakter orientacyjny i odpowiadają najnowszemu dostępnym szacunkom.

Wpływ ten jest następujący:

(w mln EUR do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody	Okres XX miesięcy rozpoczynający się dnia dd.mm.rrrr (w stosownych przypadkach)	Rok N (2026)
04 10 01	4 098 115	24 miesiące, począwszy od 1.01.2026 r.	4 098 115

Linia budżetowa po stronie dochodów	2026	2027
04 10 01	4 098 115	4 185 977

Linia budżetowa po stronie wydatków	2026	2027
04 10 01	4 098 115	4 185 977

4. ŚRODKI ZWALCZANIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Art. 325 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) nakłada na Komisję obowiązek zwalczania nadużyć finansowych i wszelkich innych nielegalnych działań naruszających interesy finansowe Unii. Zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie jest zatem powszechnym obowiązkiem wszystkich służb Komisji w kontekście ich codziennych czynności związanych z wykorzystaniem zasobów.

Jakiegolwiek nadużycia finansowe lub nieprawidłowości dotyczące funduszy Unii mają szczególnie negatywny wpływ na reputację Komisji i realizację polityki Unii. Obecna strategia Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych (CAFS) (COM(2019) 196) została przyjęta 29 kwietnia 2019 r. i zastąpiła strategię z 2011 r. Jest to dokument polityczny określający priorytety Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych w kontekście wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027. Główne cele strategii z 2019 r. to: 1) „dalsze podnoszenie poziomu wiedzy na temat schematów nadużyć finansowych, profili sprawców nadużyć i słabości systemowych związanych z nadużyciami mającymi wpływ na budżet UE” (gromadzenie i analiza danych) oraz 2) „optymalizacja koordynacji, współpracy i procedur służących zwalczaniu nadużyć finansowych, w szczególności między służbami Komisji i agencjami wykonawczymi” (koordynacja, współpraca i procesy). Do strategii dołączono plan działania, który został zmieniony w lipcu 2023 r. i który, jak jego poprzednia wersja, ma na celu wzmocnienie wszystkich elementów cyklu zwalczania nadużyć finansowych, a mianowicie: zapobiegania, wykrywania oraz prowadzenia dochodzeń i działań naprawczych.

Zasady przewodnie i docelowe normy strategii z 2019 r. są następujące:

- zero tolerancji dla nadużyć finansowych,
- zwalczanie nadużyć jako integralna część kontroli wewnętrznej,
- opłacalność kontroli,
- uczciwość zawodowa i kompetencja pracowników Unii,
- przejrzystość wykorzystywania funduszy Unii,
- zapobieganie nadużyciom, w szczególności odporność programów wydatków na nadużycia finansowe,
- zapewnienie zdolności do skutecznego prowadzenia dochodzeń i terminowej wymiany informacji,
- niezwłoczna korekta (w tym odzyskiwanie zdefraudowanych środków finansowych oraz sankcje sądowe lub administracyjne),
- dobra współpraca podmiotów wewnętrznych i zewnętrznych, w szczególności między Unią a właściwymi organami krajowymi oraz między departamentami wszystkich zaangażowanych instytucji i organów Unii,
- skuteczna komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna na temat zwalczania nadużyć finansowych.

Art. 11 umowy w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego i załącznik III do umowy w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w EUSPA zawierają szczegółowe postanowienia dotyczące finansowania w odniesieniu do szwajcarskich uczestników działań Agencji ds. Programu Kosmicznego, które obejmują również środki zwalczania nadużyć finansowych. Załącznik III przewiduje niezbędne szczegóły i procedury oraz umożliwia bezproblemowe wykonywanie zadań przez organy w celu ochrony interesów finansowych Unii – przez Komisję Europejską lub inne podmioty upoważnione przez Komisję Europejską, w tym Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) i Europejski Trybunał Obrachunkowy. Interesy finansowe UE należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom – łącznie z nadużyciami finansowymi – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie dochodzeń, a także odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych.

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracują w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznają konieczne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi i Trybunałowi Obrachunkowemu oraz zapewniają, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa. Jak wyraźnie przewidziano w art. 11 ust. 4 umowy w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego, przeglądy i audyty mogą być przeprowadzane również po zawieszeniu stosowania protokołu bądź zaprzestaniu stosowania lub wypowiedzeniu umowy.

Umowa w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego zapewnia OLAF-owi możliwość prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej w odniesieniu do podmiotu ze Szwajcarii będącego stroną odpowiedniej umowy o finansowanie lub podmiotu ze Szwajcarii będącego stroną trzecią wykonującego umowę o finansowaniu na podstawie osobnej umowy, zgodnie z odpowiednią umową o finansowaniu i inną mającą zastosowanie umową oraz w zakresie, który został w nich określony. Wykonując swoje obowiązki na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej, Komisja Europejska i OLAF działają w sposób zgodny z prawem Szwajcarii.

Przeglądy i audyty mogą być przeprowadzane przez urzędników Unii, w szczególności urzędników Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, lub przez inne osoby upoważnione przez Komisję Europejską. Wykonując swoje obowiązki na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej, Komisja Europejska lub inne osoby upoważnione przez Komisję Europejską działają w sposób zgodny z prawem Szwajcarii.

Organy Szwajcarii współpracują, zgodnie z obowiązującymi instrumentami współpracy międzynarodowej, z organami Unii lub państw członkowskich właściwymi do prowadzenia postępowań przygotowawczych i wnoszenia oskarżenia w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, w tym stawiania przed sądem domniemyanych sprawców i współsprawców wspomnianych przestępstw. Wnioski składane na podstawie mających zastosowanie instrumentów współpracy międzynarodowej mogą zawierać, w stosownych przypadkach, wnioski złożone w związku z prowadzeniem postępowań przygotowawczych lub wnoszeniem i popieraniem oskarżeń przez Prokuraturę Europejską. Pozwala to na współpracę w ramach Prokuratury Europejskiej, którą przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii.

Ponadto umowa w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego przewiduje skuteczny mechanizm zapewniający egzekwowanie decyzji Komisji na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej.

5. POZOSTAŁE UWAGI

Roczny wkład finansowy Szwajcarii w finansowanie EUSPA będzie miał formę sumy wkładu operacyjnego, z jednej strony, oraz opłaty z tytułu uczestnictwa, z drugiej strony, jak określono w art. 4 umowy w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego i w załączniku I do tej umowy.

Wkład operacyjny będzie opierać się na kluczu do ustalenia wkładu określonym jako stosunek produktu krajowego brutto (PKB) Szwajcarii w cenach rynkowych do PKB Unii w cenach rynkowych. Za wartości PKB, które mają być stosowane, uznaje się ostatnie dane dostępne na dzień 1 stycznia roku, w którym dokonywana jest roczna płatność, zgodnie z ustaleniami Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej (EUROSTAT), z należyтым uwzględnieniem umowy w sprawie współpracy w dziedzinie statystyki⁷. Jeśli niniejsza umowa przestanie obowiązywać, za PKB Szwajcarii uznaje się wartość określoną na podstawie danych dostarczonych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

Wkład operacyjny będzie obliczany poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu do budżetu Unii na dany rok według odpowiednich linii w budżecie Unii w danym roku. Wszystkie kwoty referencyjne opierają się na środkach na zobowiązania.

Roczna opłata z tytułu uczestnictwa wynosi określony procent rocznego wkładu operacyjnego. Roczna opłata z tytułu uczestnictwa będzie wynosić:

- w 2026 r.: 2 %,
- w 2027 r.: 3 %,
- w 2028 r. i w kolejnych latach: 4 %.

⁷ Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską o współpracy w dziedzinie statystyki (Dz.U. L 90 z 28.3.2006, s. 2).

Wszystkie wkłady finansowe Szwajcarii lub płatności ze strony Unii oraz obliczenia kwot należnych lub kwot otrzymywanych dokonywane będą w euro.

Komisja Europejska wystawia Szwajcarii wezwanie do wpłaty środków, które odpowiadają wkładowi Szwajcarii. Szwajcaria dokonuje płatności kwoty wskazanej w tym wezwaniu do wpłaty środków najpóźniej 45 dni po otrzymaniu wezwania do wpłaty.

Każde opóźnienie we wpłacie wkładu finansowego stanowi podstawę do zapłaty przez Szwajcarię odsetek za zwłokę od pozostającej kwoty należnej, naliczanych od terminu wymagalności. W odniesieniu do należności niezapłaconych w terminie stosuje się stopę odsetek równą stopie stosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego głównych operacji refinansowych, publikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, seria C, obowiązującej pierwszego dnia kalendarzowego miesiąca, w którym przypada termin płatności, lub stopie 0 %, w zależności od tego, która z wymienionych jest wyższa, powiększonej o 3,5 punktu procentowego.

CZĘŚĆ III:

INNE AGENCJE I SYSTEMY INFORMACYJNE

1. TYTUŁ WNIOSKU

Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie zawarcia szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską.

2. LINIE BUDŻETOWE

Część III zawiera szczegółowe informacje na temat skutków finansowych umów składających się na szeroki pakiet, które przewidują wkład finansowy Szwajcarii na rzecz różnych agencji i systemów informacyjnych, z wyjątkiem umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Szwajcarii w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego. Skutki finansowe tej ostatniej umowy, jak również umowy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii, zostały wyszczególnione w częściach I i II oceny skutków finansowych regulacji.

Po wejściu w życie umów dotyczących obszarów rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, umowy w sprawie zdrowia i umowy w sprawie Agencji ds. Programu Kosmicznego Szwajcaria zacznie wносить wkład finansowy do budżetu Unii na cele zarządzania agencjami i organami oraz ich funkcjonowania, na systemy informatyczne i inne działania, do których uzyska dostęp na mocy tych umów. Standardowe warunki finansowe zostały wynegocjowane i włączone do poszczególnych umów. Nie dotyczą one umowy w sprawie warunków uczestnictwa Szwajcarii w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego ani umowy w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii.

Szczegółowy opis warunków finansowych znajduje się w sekcji 5 niniejszego dokumentu.

Systemy informacyjne, do których Szwajcaria uzyska dostęp i na rzecz których będzie musiała wnieść wkład finansowy zgodnie z uzgodnionymi warunkami finansowymi, to:

- europejska sieć służb zatrudnienia (EURES) ustanowiona rozporządzeniem (UE) 2016/589,
- system elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI) ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 883/2004 i rozporządzeniem (WE) nr 987/2009,
- moduły systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI) ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr 1024/2012 dotyczące delegowania pracowników, usług, kwalifikacji zawodowych, europejskiej legitymacji zawodowej, zawodów regulowanych i jednolitego portalu cyfrowego,
- system informacyjny EudraGMDP dotyczący wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi ustanowionego dyrektywą 2004/27/WE,
- portal EUROPHYT ustanowiony dyrektywą Komisji 94/3/WE z dnia 21 stycznia 1994 r.,
- system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (RASFF) ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 178/2002,
- platforma na potrzeby certyfikacji sanitarnej i fitosanitarnej (TRACES) ustanowiona rozporządzeniem (UE) 2017/625,
- system informacji o chorobach zwierzęcych (ADIS) ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2020/2002,
- unijna baza danych ustanowiona dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Agencje, do których Szwajcaria uzyska dostęp i na rzecz których będzie musiała wnieść wkład finansowy zgodnie z uzgodnionymi warunkami finansowymi, to:

- Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC), ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 851/2004,
- Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 178/2002,
- Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) ustanowiona rozporządzeniem (UE) 2019/942.

Tam, gdzie obecnie istnieją alternatywne źródła finansowania, zostaną one utrzymane. Jeżeli sytuacja ta ulegnie zmianie w trakcie obowiązywania umów, zastosowanie powinny mieć standardowe warunki finansowe. Dotyczy to następujących systemów informacyjnych i agencji:

- systemu Tachonet ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr 165/2014 i rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/68,
- systemu wczesnego ostrzegania i reagowania (EWRS) ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2022/2371,
- Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA), ustanowionej rozporządzeniem (UE) 2018/1139,
- systemu wzajemnej informacji o ochronie socjalnej (MISSOC).

Aby uwzględnić fakt, że Szwajcaria nie będzie miała dostępu do działalności Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) wykraczającej poza zakres umowy w sprawie energii elektrycznej, jej roczny wkład operacyjny na rzecz ACER będzie obliczany na podstawie rocznej kwoty odniesienia odpowiadającej 85 % kwoty uchwalonego rocznego budżetu Unii ujętej w odpowiednich liniach budżetowych Unii.

Na podstawie bieżących WRF (2021–2027) nie będzie wymagany żaden wkład Szwajcarii w finansowanie EWRS zgodnie z wyżej wspomnianymi warunkami finansowymi. Jej wkład zostanie natomiast pokryty z wkładów na finansowanie ECDC i Programu UE dla zdrowia, ponieważ są to dwa źródła finansowania EWRS według bieżących WRF.

Dokładny wpływ wkładów Szwajcarii na budżet nie może zostać określony na etapie sporządzania niniejszego dokumentu, ponieważ Szwajcaria rozpocznie wnoszenie wkładów dopiero po wejściu w życie przedmiotowych umów, a ich wejście w życie zależy od spełnienia przez Szwajcarię pewnych obowiązków konstytucyjnych. Proces ten może trwać kilka lat, co może oznaczać, że umowy nie wejdą w życie w trakcie obowiązywania aktualnych wieloletnich ram finansowych.

Ponieważ uzgodnione mechanizmy finansowania będą generować stały strumień dochodów do budżetu Unii, a standardowe postanowienia będą stanowić model dla wkładów Szwajcarii w zarządzanie i funkcjonowanie każdej dodatkowej agencji lub systemu informacyjnego, do którego Szwajcaria uzyska dostęp w przyszłości, zasadne jest zobrazowanie, w jaki sposób warunki finansowe mogą wpłynąć na budżet. Wskazane kwoty ilustrują zastosowanie warunków finansowych do budżetu na 2024 r., który służył jako punkt odniesienia podczas negocjacji dotyczących mechanizmów finansowania i warunków finansowych.

- **Systemy informacyjne**

Europejska sieć służb zatrudnienia (EURES)

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- R6 1 2 0 – Europejski Fundusz Społeczny Plus – Dochody przeznaczone na określony cel

Dochody zostaną przypisane do następujących linii budżetowych po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

Artykuł 07 02 04 – EFS+ – Komponent „Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)”, oraz

- Artykuł 07 10 09 – Europejski Urząd ds. Pracy (ELA): wydatki związane z platformą EURES

System elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI)

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- 6 1 2 0 – Europejski Fundusz Społeczny Plus – Dochody przeznaczone na określony cel
- R 6 6 3 0 – Projekty pilotażowe, działania przygotowawcze, prerogatywy i inne działania

Dochody zostaną przypisane do następujących linii budżetowych po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- Artykuł 07 02 04 – EFS+ – Komponent „Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)”;

- Pozycja 07 20 03 01 – Swobodny przepływ pracowników, koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego i działań na rzecz migrantów, w tym migrantów z państw trzecich

System wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI)

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artykuł/pozycja):

- 6 00 03 00 – Program na rzecz jednolitego rynku – Dochody przeznaczone na określony cel

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artykuł/pozycja):

- Pozycja 03 01 01 01 – Wydatki na wsparcie dotyczące Programu na rzecz jednolitego rynku (03 01 01 01 02)

EudraGMDP

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- 6 6 2

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- 6 10 03 01 – Wkład Unii na rzecz Europejskiej Agencji Leków

EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- 60 30

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- Artykuł 03 02 06 – Działanie na rzecz wysokiego poziomu zdrowia i dobrostanu ludzi, zwierząt i roślin

Unijna baza danych ustanowiona dyrektywą (UE) 2018/2001

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- 6 06 08 – Inne wkłady i zwroty – Dochody przeznaczone na określony cel

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- 02 20 04 02 – Działania wspierające europejską politykę energetyczną i wewnętrzny rynek energii

• **Agencje**

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) oraz Europejska Agencja Leków (EFSA)

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- 6 6 2

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- Artykuł 06 10 01 – Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób
- Artykuł 06 10 02 – Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności

Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER)

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja):

- 6 06 08 – Agencje zdecentralizowane – Dochody przeznaczone na określony cel

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

- Artykuł 02 10 06 – Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER)

3. WPLYW FINANSOWY

- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego
- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego na wydatki, lecz ma wpływ finansowy na dochody
- ☒ Wniosek ma wpływ finansowy na dochody przeznaczone na określony cel

Wpływ ten jest następujący:

- **Systemy informacyjne**

Europejska sieć służb zatrudnienia (EURES)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
R 6 1 2 0	999 897

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
R 6 1 2 0	999 897
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
07 02 04 07 10 09	999 897

System elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI)

Linie budżetowe po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
R 6 1 2 0 R 6 6 3 0	227 136

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
R6 1 2 0	227 136
R 6 6 3 0	
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
07 02 04	227 136
07 20 03 01	

System wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
6 00 03 00	96 346

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
6 00 03 00	96 346
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
Pozycja 03 01 01 01 (03 01 01 01 02)	96 346

EudraGMDP

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
6 6 2	6 525

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
6 6 2	6 525
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
6 10 03 01	6 525

EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
6 0 3 0	727 804

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
6 0 3 0	727 804
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
Artykuł 03 02 06	727 804

Unijna baza danych ustanowiona dyrektywą (UE) 2018/2001

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
6 06 08	875 000

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
6 06 08	875 000
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
02 20 04 02	875 000

- Agencje**

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
6 6 2	3 670 862

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
6 6 2	3 670 862
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
Artykuł 06 10 01	3 670 862

Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
6 6 2	7 755 340

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
6 6 2	7 755 340
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
Artykuł 06 10 02	7 755 340

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody roczne (prognoza na 2024)
06 06 08	981 805

Sytuacja po rozpoczęciu działania	
Linia budżetowa po stronie dochodów	Szacowane dochody roczne
6 06 08	981 805
Linia budżetowa po stronie wydatków	Szacunkowe roczne wydatki
02 10 06	981 805

4. ŚRODKI ZWALCZANIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Art. 325 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) nakłada na Komisję obowiązek zwalczania nadużyć finansowych i wszelkich innych nielegalnych działań naruszających interesy finansowe Unii. Zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie jest zatem powszechnym obowiązkiem wszystkich służb Komisji w kontekście ich codziennych czynności związanych z wykorzystaniem zasobów.

Jakiegolwiek nadużycia finansowe lub nieprawidłowości dotyczące funduszy Unii mają szczególnie negatywny wpływ na reputację Komisji i realizację polityki Unii. Obecna strategia Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych (CAFS) (COM(2019) 196) została przyjęta 29 kwietnia 2019 r. i zastąpiła strategię z 2011 r. Jest to dokument polityczny określający priorytety Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych w kontekście wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027. Główne cele strategii z 2019 r. to: 1) „dalsze podnoszenie poziomu wiedzy na temat schematów nadużyć finansowych, profili sprawców nadużyć i słabości systemowych związanych z nadużyciami mającymi wpływ na budżet UE” (gromadzenie i analiza danych) oraz 2) „optymalizacja koordynacji, współpracy i procedur służących zwalczaniu nadużyć finansowych, w szczególności między służbami Komisji i agencjami wykonawczymi” (koordynacja, współpraca i procesy). Do strategii dołączono plan działania, który został zmieniony w lipcu 2023 r. i który, jak jego poprzednia wersja, ma na celu wzmocnienie wszystkich elementów cyklu zwalczania nadużyć finansowych, a mianowicie: zapobiegania, wykrywania oraz prowadzenia dochodzeń i działań naprawczych.

Zasady przewodnie i docelowe normy strategii z 2019 r. są następujące:

- zero tolerancji dla nadużyć finansowych,
- zwalczanie nadużyć jako integralna część kontroli wewnętrznej,
- opłacalność kontroli,

⁸ Na podstawie rocznej kwoty odniesienia odpowiadającej 85 % kwoty uchwalonego rocznego budżetu Unii ujętej w odpowiednich liniach budżetowych UE.

- uczciwość zawodowa i kompetencja pracowników Unii,
- przejrzystość wykorzystywania funduszy Unii,
- zapobieganie nadużyciom, w szczególności odporność programów wydatków na nadużycia finansowe,
- zapewnienie zdolności do skutecznego prowadzenia dochodzeń i terminowej wymiany informacji,
- niezwłoczna korekta (w tym odzyskiwanie zdefraudowanych środków finansowych oraz sankcje sądowe lub administracyjne),
- dobra współpraca podmiotów wewnętrznych i zewnętrznych, w szczególności między Unią a właściwymi organami krajowymi oraz między departamentami wszystkich zaangażowanych instytucji i organów Unii,
- skuteczna komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna na temat zwalczania nadużyć finansowych.

5. POZOSTAŁE UWAGI

Roczny wkład finansowy Szwajcarii w finansowanie systemów informacyjnych i agencji będzie miał formę sumy wkładu operacyjnego, z jednej strony, oraz opłaty z tytułu uczestnictwa, z drugiej strony.

Wkład operacyjny będzie opierać się na kluczu do ustalenia wkładu określonym jako stosunek produktu krajowego brutto (PKB) Szwajcarii w cenach rynkowych do PKB Unii w cenach rynkowych. Za wartości PKB, które mają być stosowane, uznaje się ostatnie dane dostępne na dzień 1 stycznia roku, w którym dokonywana jest roczna płatność, zgodnie z ustaleniami Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej (EUROSTAT), z należyтым uwzględnieniem umowy w sprawie współpracy w dziedzinie statystyki⁹. Jeśli niniejsza umowa przestanie obowiązywać, za PKB Szwajcarii uznaje się wartość określoną na podstawie danych dostarczonych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

Wkład operacyjny na rzecz agencji będzie obliczany poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu do budżetu Unii na dany rok według odpowiednich linii w budżecie Unii w danym roku. Wkład operacyjny na systemy informacyjne i inne działania oblicza się poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu do odpowiedniego budżetu na dany rok, jak określono w dokumentach wykonawczych do budżetu, takich jak programy prac lub umowy. Wszystkie kwoty referencyjne opierają się na środkach na zobowiązania.

Roczna opłata z tytułu uczestnictwa wynosi 4 % rocznego wkładu operacyjnego.

Wszystkie wkłady finansowe Szwajcarii lub płatności ze strony Unii oraz obliczenia kwot należnych lub kwot otrzymywanych dokonywane będą w euro.

Komisja Europejska przekazuje Szwajcarii najpóźniej w dniu 16 kwietnia każdego roku budżetowego następujące informacje dotyczące uczestnictwa Szwajcarii:

- kwoty środków na zobowiązania w rocznym budżecie Unii ujęte w odpowiednich liniach budżetowych na dany rok na rzecz każdej agencji oraz kwoty środków na

⁹ Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską o współpracy w dziedzinie statystyki (Dz.U. L 90 z 28.3.2006, s. 2)

zobowiązania w budżecie Unii przyjętym na dany rok w odniesieniu do odpowiedniego budżetu systemów informacyjnych,

- wysokość opłaty z tytułu uczestnictwa,
- w odniesieniu do agencji, w roku N+1, kwoty zobowiązań budżetowych zaciągniętych na środki na zobowiązania zatwierdzone w roku N w odpowiednich liniach w budżecie Unii w odniesieniu do rocznego budżetu Unii ujęte w odpowiednich liniach w budżecie Unii na rok N.

Na podstawie swojego projektu budżetu Komisja Europejska przedstawi szacunkowe dane dotyczące wyżej wymienionych informacji najszybciej, jak to możliwe, a najpóźniej do dnia 1 września roku budżetowego.

Komisja Europejska wystosowuje do Szwajcarii wezwania do wpłaty środków, które odpowiadają wkładowi Szwajcarii w odniesieniu do każdej z agencji, każdego z systemów informacyjnych i każdego z innych działań, w których Szwajcaria uczestniczy. Szwajcaria dokonuje płatności kwoty wskazanej w wezwaniu do wpłaty środków najpóźniej 60 dni po wydaniu wezwania do wpłaty.

W odniesieniu do każdego wezwania do wpłaty środków Szwajcaria może dokonywać odrębnych płatności za każdą agencję, system informacyjny lub inne działanie.

Każde opóźnienie we wpłacie wkładu finansowego stanowi podstawę do zapłaty przez Szwajcarię odsetek za zwłokę od pozostającej kwoty należnej, naliczanych od terminu wymagalności.

W odniesieniu do należności niezapłaconych w terminie stosuje się stopę odsetek równą stopie stosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego głównych operacji refinansowych, publikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, seria C, obowiązującej pierwszego dnia kalendarzowego miesiąca, w którym przypada termin płatności, lub stopie 0 %, w zależności od tego, która z wymienionych jest wyższa, powiększonej o 3,5 punktu procentowego.